Europos LIETUVIS

Nr. 40 (631). 1960. X. 13 — Londonas, 1960 metų, spalio mėn., 13 d. — XIV metai

CIRKAS NEW YORKE

Didžioji pasaulio spauda dar prieš susirenkant Jungtinių Tautų visumai nesivaržydama rašė, kad šįkart tai bus ne susivažiavimas, bet aiškus cirkas. Tokį spėjimą piršo žinojimas, kad dalyvaus visuose darbuose ir Chruščiovas, o iš tiesų jis dalyvauja net su visa mažųjų chruščiovėlių svita ir rėkia, kumščiais daužo stalą, rankomis mataruoja, kai tik pradeda kalbėti, kuris nors didžiųjų kraštų valstybininkas. Šitokių dalykų spauda tada nebuvo numačiusi, o jei kalbėjo apie J. Tautų suvažiavimą, kaip apie cirko spektaklį, tai greičiau turėdama galvoje tai, kad ten nebus nieko per daug rimta ir nieko ypač teigiama. Vienas pavojus buvo ir tebėra, būtent, tas, kad Chruščiovas gali subarstyti Jungtines Tautas, į kurių steigimą kadaise buvo daug sudėta vilčių ir kurių reikšmė ir svoris kasmetai auga. Jei ne Chruščiovo riksmai, trankymasis ir grasinimai, tai galėtumėm pasakyti, kad Jungtinės Tautos niekada ne buvo dar tokios stiprios, kaip šio suvažiavimo metu. Nariais buvo priimta dar kelioli ka naujų kraštų, kiekvienas kraštas, didelis ar mažas, turi lygų balsą, ir jei už visas tautas būtų galvojama blaiviai ir demokratiškai, ateityje nebegalėtų būti jokio ne išsprendžiamo tarptautinio ginčo, visi turėtų laisvę ir tarptautinėmis pastangomis galėtų ją išsaugoti ir apginti. Bet toji spauda, kuri jau iš anksto sakė, kad J. Tautų visumos susirinkimas bus panašus į cirką, kėlė taip pat eilę klausimų, spėdama, kad dėl jų nesutars Vakarai ir Rytai. Tų klausimų šiandien iškilo žymiai daugiau, ir iš tiesų dėl jų nesutariama. Nesutariama ir, tur būt, nebus sutarta.

Kiltų klausimas, tai ko ten dar gaišta daugelio valstybių galvos, žiūrėdamos, kaip ponas Chruščiovas vaidina didelės valstybės ministeriui pirmininkui netinkantį, pasaulio istorijoje dar negirdėtą cirko klauno vaidmenį?

Gaišta dėl to, kad galėtų įtikinti, jei ne pokalbio dalyvį, tai nors klausytoją, kuris sėdi, klausosi, stebi, darosi išvadas ir kelia ranką arba paveiktas kumščių dunksėjimo į stalą, arba tų argumentų, kuriuos savo kalbose iškelia kiti. O juk šiuo atveju net ir tasai trankymasis kumščiais yra demokratijos ženklas. Tai juk nėra karas. Tai yra tik demokratijoje atsidūrusio didelio bejėgio noras išreikšti savo nuomonę.

Šiuo metu mes dar nežinome, ar J. Tautos išliks, ar subyrės (Chruščiovas juk yra pagrasinęs įsteigti savas J. Tautas, kuriose dalyvautų jis pats ir visi Chruščiovėliai, o gal ir dar kas nors susigundytų, sakysim, Kubos Dr. Castro, ir ten viskas būtų daroma, ką jis pasakytų). Bet jau aišku, kad Chruščiovui daužymasis kumščiais ir rėkojimas nieko dar nepadėjo. Jis, tur būt, svarbiausia, ko atvažiavo į J. Tautų visumos susirinkimą, tai patraukti į save Azijos ir ypač Afrikos tautas į savo pusę. Jų yra daug, ir jei jos pradėtų kelti rankas pagal kiekvieną jo trinktelėjimą kumščiu į stalą, tai jis būtų pats laimingiausias žmogus, ypač komunistiniame pasaulyje, žymiai laimingesnis už Kinijos komunistų vadus, kurie nenori nieko bendra turėti su buržuaziniais Vakarais ar su neutraliaisiais. Jis tada ir per Jungtines Tautas galėtų diktuoti visam pasauliui savo valią. Diktuotų demokratiškai, be jokio priekaišto, jei už jo reikalavimus balsuotų ne tik Vengrijos Kadaras, Lenkijos Gomulka ar Kubos Castro, bet ir Indijos Nehru, Ghanos Nkruma ir taip toliau ir taip toliau. Kadaro, Gomulkos ir kitų satelitinius kraštų valdančiųjų jau nebereikia užžavėti, nes jų kraštuose yra rusiški tankai, patrankos, lėktuvai. Taigi jis atvažiavo savo kalbomis ir veiksmais užžavėti tų šiandien jau nepriklausomų buvusių kolonijinių Afrikos ir Azijos tautų. Deja ir dar kartą deja, jam tai visiškai nepasisekė.

Daugumas kolonijinių kraštų vadų turi pakankamai išminties, kad vieną kolonijinę padėtį keistų į kitą, žymiai net blogesnę. Jie nori gauti pinigų savo kraštų ekonominei padėčiai pagerinti, ir dėl to jiems visiškai priimtinas prez. Eisenhowerio pasiūlymas: duokime tiems kraštams pinigų! Mažiau išleiskime ginklavimuisi ir duokime per J. Tautas, bet ne kiekvienas atskirai, ne taip, kaip rusai Konge, kurie jau buvo nusiuntę ten lėktuvų, kad juos draugais pasirinkęs Lumumba galėtų paimti į savo rankas valdžią ir būti rusų globoje. Dėl to visos tos neutraliosios Azijos ir Afrikos tautos pasisakė už J. Tautas ir už jų daromąją tvarką Konge, bet ne už rusus.

Chruščiovas atvažiavo į J. Tautas, norėdamas skelbtis didžiuoju taikos apaštalu. Azijai ir Afrikai reikia taikos, tik taikos ir pinigų, kad ten žmonės turėtų geresnį gyvenimą. Bet toks taikos apaštalas, kuris nepriklausomybę gavusin kraštan siunčia karinius lėktuvus padėti išspręsti ginčui, kas turi valdyti, tiems šiandien jau nepriklausomiems kraštams yra labai įtartinas. Jis nežada taikos, nors apie ją ir kalba, nes, be kita ko, žiauriausiomis priemonėmis palaiko kolonijinį režimą daugelyje kraštų.

Jis panorėjo pašalinti J. Tautų generalinį sekretorių Hammarskjoldą vien tik dėl to, kad jis įsikišo į rusų bandymus paimti valdžią Konge. Afrikiečiai patenkinti Hammarskjoldo veiksmais ir plojo jam ne tik pateisindami jo veiksmus, bet ir klausydamiesi jo kalbos. Kongo Lumumba gal nematytų, kam nuoširdžiau rūpi Afrikos ir Azijos tautų laisvė ir gerovė, o kam naujas tų žemynų pavergimas, bet daugumas tų kraštų vadų nėra akli ir nėra komunistai. Jie rūpinasi tik savo kraštų gerove, kuriai nieko gera nežada rėksmingos kalbos ar kariniai lėktuvai.

Tarybų Sąjungos spauda Chruščiovą išlydėjo į J. Tautas taikos daryti. Mūsų jau suminėtosios jo pastangos nieko dar nesako apie taikingą reiškimąsi. Galėtumėm dar pridėti, kad Čiangkaišeką jis savo kalbose ir replikose yra išvadinęs „supuvusiu lavonu", Ispanijos Franką „koriku", Amerikos Jungtines Valstybes „civilizacijos gėda", Hammarskjoldą Vakarų tarnu, pirmininkaujantį Bolandą palinkimu į Vakarus. Bet tai toli gražu dar nieko taikinga. Ar jis atsivežė kokį nors nusiginklavimo planą? Ne. Jis tik kreipėsi į neutraliuosius kraštus, kad jie dar kartą susirinktų pasiklausyti jo kalbų ir pasižiūrėti, kaip kumščiais daužomi stalai. Vakarai net ir per daug neriasi iš kailio, siūlydami savo planus dėl nusiginklavimo ir tarptautinės kontrolės, kad nebūtų daroma kas nors netikėta. Prezidentas Eisenhoweris pasiūlė tarptautinei kontrolei J. Valstybių teritoriją. Kanada pareiškė, kad ji leidžia tikrinti ašigalio sritį, jei Rusija padarys tą patį. Danija leidžia tikrinti Grenlandą. Britų ministeris pirmininkas Macmillan pasiūlė Chruščiovui priimti tuos siūlymus. Chruščiovas klausydamasis dar smarkiau pradėjo trankyti kumščiais stalą.

Todėl ir jo reikalavimas priimti Kiniją į J. Tautas paliko neišklausytas, nors jis pakišo net sąlygą: jei Kinija nebus priimta, tai negalės būti jokios kalbos apie nusiginklavimą. Jei jo reikalavimu Kinija būtų priimta, tada Chruščiovas bent komunistiniame pasaulyje būtų neginčijamas vadas: jis pasirodytų net ir Kinijos viršininkas, sutvarkąs jos reikalus.

Deja, trinksėjimas kumščiais nepaveikia ne tik Vakarų, kuriems tai reiškia vien šaltojo karo tarpsnį, bet nei Afrikos su Azija, kurios tame daužymesi neįžiūri jokios gerovės sau.

Septynios DIENOS

HAMMARSKJOLDO REIKALAS IŠSPRĘSTAS

Atsakydamas Chruščiovui į reikalavimą pasitraukti, J. Tautų gen. sekretorius pareiškė, kad jis lieka savo vietoje.

Jo kalbą vakariečiai palydėjo ilgais plojimais, o Chruščiovas jam kalbant daužė kumščiais stalą ir kitus savuosius ragino daužyti.

JORDANO KARALIUS PRIEŠ KOMUNIZMĄ

Jordano karalius Husseinas J. Tautose pasakė kalbą prieš komunizmą. Arabų tautos ilgoje kovoje išsilaisvinusios iš imperializmo, bet jos nesančios aklos prieš naująją komunistinio imperializmo grėsmę.

DARBO PARTIJOS POSŪKIS

Britų Darbo partijos suvažiavime po karštų ginčų buvo priimtos rezoliucijos, kurios rodo, kad pralaimėjo dešinysis sparnas, norėjęs, kad D. Britanija būtų kolektyvinio saugumo sambūriuose ir turėtų atominius ginklus, kol juos turi komunistiniai kraštai.

Kairysis sparnas griežtai pasisako prieš atominius ginklus.

NAUJAS BALSAS

Nepriklausomybę gavusios Nigerijos ministeris pirmininkas Balewa išskrido į New Yorką, ruošdamasis pasakyti ten kalbą, su pasiūlymais, kaip sutvarkyti Kongo klausimą.

Rusų atstovui Malikui nepriklausomybės paskelbimo iškilmėse jis yra jau pareiškęs, kad jei sovietai yra nuoširdūs, tai jie privalo padėti naujiesiems kraštams atsigauti, o ne ruošti sąmyšius.

VĖL RINKSIS VIRŠŪNĖS?

Kalbėjęsis su Chruščiovu D. Britanijos min. pirm. Macmillan reiškia viltį, kad netrukus vėl bus šaukiama viršūnių konferencija.

Jei tokia ir bus, tai, greičiausia, tik po Amerikos naujojo prezidento rinkimų.

PREZ. DE GAULLE DĖL ALŽYRO

Prezidentas gen. de Gaulle pareiškė, kad Prancūzija nesileis, jog kas nors už ją imtų tvarkyti Alžyro reikalus. Tas priekaištas buvo taikomas J. Tautoms.

Prancūzija norinti būti Šiaurės Atlanto sąjungoje, bet kaip Prancūzija, su visomis sau tenkančiomis teisėmis, pareigomis ir atsakomybe.

PIETŲ AFRIKOS RESPUBLIKA

Pietų Afrikos baltieji balsavo, ar kraštas turi būti respublika, ar ne.

Pasisakiusiųjų už respubliką yra 73 980 daugiau negu prieš.

45 MIL. NACIŲ AUKOMS

V. Vokietijos vyriausybė susitarė su J. Tautų aukštuoju komisaru pabėgėlių reikalams dėl pašalpų nukentėjusiems nuo nacių, ypač netekusiems sveikatos.

Pradžiai V. Vokietijos vyriausybė tam reikalui skiria 45 mil. markių. Iš viso yra numatyta 100 mil. markių.

Tokių, kuriems bus duodamos pašalpos, numatoma apie 14 ar 15 tūkstančių. Kiekvienas gautų apie 3000 markių (apie 260 svarų).

JEANSON BYLA

Prancūzijoje buvo sprendžiama vadinamoji Jeanson byla, kurioje visa eilė inteligentų buvo nubausta po 10 metų kalėjimo už globojimą ir rėmimą Alžyro sukilėlių.

Kai kurie kaltinamieji, tarp jų ir pro. Jeanson, yra pabėgę iš Prancūzijos.

Nemaža rašytojų, dailininkų, aktorių ir kitokių inteligentiško luomo prancūzų yra pasirašę deklaraciją, skatinančią prancūzus neiti kariauti į Alžyrą. Prancūzų radijas ir televizija uždraudė tokių veikalus vaidinti ar leisti jiems vaidinti.

PASIMATYMAS SU CHRUŠČIOVU

Prieš grįždamas iš J. Tautų D. Britanijos min. pirm. Macmillan pusantros valandos kalbėjosi su Chruščiovu. Pasitarimai buvę sėkmingi.

Su prez. Eisenhoweriu britų ministeris pirmininkas taip pat dar matėsi prieš išvažiuodamas.

RUSIJA NEIŠSTOSIANTI

Sovietų atstovas pareiškė, kad Rusija ne išstosianti iš J. Tautų, jei gen. sek. Hammarskjoldas neatsistatydina.

Ji žiūrėsianti, kaip Hammarskjoldas ateityje elgsis.

PREKYBA SU POLITINIU PRIEDU

Ulbrichtas pareiškė, kad Rytų Vokietija yra pasiryžusi tartis su Vakarų Vokietija dėl prekybos sutarties atnaujinimo ir susisiekimo su Berlynu sutvarkymo, bet kartu reikalausianti tartis ir politiniais klausimais — panaikinti karo liekanas, sustabdyti apsiginklavimą ir karo propagandą.

DIDĖJA ALKOHOLIZMAS

Vengrijos angliakasių sąlygos yra beviltiškos. Norėdami ištrūkti iš nežmoniškų darbo sąlygų, angliakasiai tyčia stengiasi susižaloti. Iš nusiminimo jie griebiasi alkoholio. Laikraštis „Dunantuli Naplo" rašo, kad vieno patikrinimo metu rasta, jog iš 44 darbininkų 9 buvo visai girti (darbo metu), pas 13 buvo rasta alkoholio kraujuje. Taip pat pažymima, kad darbininkai nerodo jokio susidomėjimo darbu ir pan.

Nottinghamo Mot. Draugijos narę
MARYTĘ GROKAUSKIENĘ,
jos brangiam Tėveliui staiga JAV mirus, nuoširdžiai užjaučiame.
Nott. Mot. Draugija

Poniai Marijai GROKAUSKIENEI,
jos mylimam ir brangiam tėveliui
J.A.V. mirus,
reiškiame gilią užuojautą
Zaveckai, Nottingham

1949-ji metai Lietuvoje

Ėjo 1949-ji, įašaromis sulaistytus istorijos lapus įrašytieji metai. Tada lietuvis neteko per amžius įaugusio, iš protėvių paveldėto ir kiekvienam protingam žmogui būdingo „savo".

Kūrėsi kolchozai. Kai kas jau prieš tai žinojo jų neišvengiamumą, bet vietiniai bolševikėliai ramino, kad, girdi, prievartos ne bus, o ateis laikas, kad mes patys susiprasime. Įsitikinsime kolektyvinio darbo pranašumu.

Dar prieš tai išvežtųjų ūkius buvo praktikuojama apdirbti taip: surasdavo keletą naivesnių kaimynų, kurie turėjo sėklos, leisdavo apsėti dirbamą žemę, o paskui, atidavus nustatytąją duoklę, derlių leisdavo sunaudoti sau. Dažnai net ir viso derliaus neužtekdavo duoklei. Tokie ūkiai (išvežtųjų) buvo vadinami kooperatiniais. Dar 1948 metais buvo pradėta bandyti išvežtųjų kaimynų žemę jungti į „kooperatinį ūkį". Bet šitokia praktika nepateisino savęs.

Taigi 1949 metų žiemą buvo panaudotas bolševikų išmėgintasis metodas „kolektyvizuoti" žemės ūkį. Tik tris, keturis metus tepasidžiaugė gavę žemės iš apkarpytų ūkių bežemiai žemdirbiai. O juk tai dar labiau apmaudu. „Geriau būtų visai nedavę", skųsdavosi „apdovanotieji". Visų pirma imdavosi už labiau pasiturinčių. Pervarydavo per NKVD rankas. Čia pat susirasdavo provokatorių, už tam tikrus pažadus sutinkančių būti išrinktais pirmininku. O paskui šaukdavo apylinkės susirinkimą. Tikriau ne šaukdavo, o suvarydavo ginkluoti „strebiteliai" ir enkavedistai. Dažniausiai pasirinkdavo mokyklą ar kitą stambesnę patalpą. Susirinkimą vesdavo valsčiaus „aktyvas" (kartu su enkavedistais 50-60 žmonių).

Kalbėdavo pakaitomis visi, kas tik mokėjo, atseit, agituodavo. Susirinkimas tęsdavosi tą dieną, kitą; į namus nieko neišleisdavo. Sėdėdavo išvargę antrą parą nevalgę žmonės, ir kai jau ir pats „aktyvas" pavargdavo kalbėjęs, rinkdavo kolchozo vardą, pirmininką, o paskui balsuodavo apskritai dėl stojimo į kolchozą. Bet balsuodavo pirmiausiai klausdami (kaip visur bolševikų praktikuojama) „kas prieš?", o kadangi tokių neatsirasdavo (kas gi drįs!), atseit, savaime visi „už", ir, susirinkimui tebesiskirstant, po kiemus jau rankiojami padargai, kinkomi arkliai, pilami javai.

Man atmintinas kolchozo sutvėrimas Raseinių apskrity, Betygalos valsčiuje, Požečių kaime. Nuo pat ryto sausakimšai mokyklos salėje suvarytus Jakaičių, Vagupių, Užpušinių, Požečių kaimų gyventojus išlaikė iki sekančio ryto, o kitos dienos priešpiečiais, atvykus iš Raseinių jau iškarsusiam, bet pagarsėjusiam sadistui Dovydaičiui ir jo žentui Machankovui, prasidėjo pasirašymas į kolchozą. Šiuo kartu buvo nutarta surinkti iš visų parašus.

Kai bendroj salėj vis dėlto žmonės atsisakė pasirašinėti, pradėjo šaukti į kitą kambarį po vieną. Salėj rusiškai Machankovas aiškina įstatus, o gretimam kambary Dovydaitis, Džiaugienė, Cibulskis pistoletų ir kumščių pagalba baigia aiškinti tai, ko nebaigė sakyti Machankovas salėj. Žinoma, tokiu atveju žmogui pasidaro viskas „aišku", ir jis pasirašęs eina nejausdamas pats savęs. Ir taip per keturias dienas buvo pilnai apiformintas kolcozas „Jaunoji Gvardija".

Vaikščiojo Pažečių kaimo gyventoja Bakienė iki sąmonės netekimo verkdama, glėby nešiodama branktą, per neapdairumą „komisijos" paliktą. Tai buvo vienintelis daiktas, kuris priminė jai turėtąjį nuosavą ūkį. O neteko ji jo todėl, kad pasisakė esanti neraštinga, o kažkuris valsčiaus aktyvistų ties jos pavarde parašė tris kryželius. Paturkšlio kaimo gyventojas Lukminas kažkaip išvengė susirinkimo ir rytojau dieną išėjo piauti dobilų, bet čia pat dirvoj buvo areštuotas, ir po kelių dienų jį teisė parodomasis teismas, ir analfabetas „liaudies teisėjas" sušlebizavojo sprendimą: „Už visuomeninio turto grobstymą, dvejis metus kalėti".

Neapsieita be masinių represijų. 1949 metų žiemą ir pavasarį, tveriant kolchozus, NKVD dirbo pilnu pajėgumu, ir gegužės mėn. jau turėta atkaklesnių gyventojų sąrašai. Gegužės ankstyvą rytą iš kiekvieno kaimo 5-7 gyventojai buvo išvežti. Išvežimą sekė paskolos pasirašymas „liaudies ūkiui atkurti" ir užsilikusių pavienių kiemų šturmavimas.

O propagandos mašina dirbo savo. Radijas šaukė, kad gyventojai supranta, kas gera, jungiasi į bendrą darbą („bendro katilo" tada neminėjo, **jį tik neseniai gražia „bendro maitinimosi įstaigų" forma pradėta piršti**). Laikraščiai spausdino raporto telegramas tautų „vadui, tėvui, genijui ir t.t." apie tai, kad daromi nauji žingsniai kelyje į komunizmą.

Tuo norėjo užtušuoti aimanuojančią ir raudančią lietuvių tautą. O kaimas tada atrodė kraupiai. Rytais dairydavosi ūkininkas pro langus, ar visų kaimynų rūksta iš kaminų dūmai. Visi drebėjo dėl rytojaus, vaikščiojo tylūs. Kiti išėjo pas miško brolius keršyti už sugriautąjį gyvenimą, išvežtuosius brolius.

Bet jėgos buvo nelygios. Vampyras surijo ką pakėlęs sutiko. Ir prakaitą, ir ašaras, ir kraują, ir gyvybes.

K. Jurgaitis (ELI)

ŪKININKŲ SUKILIMAI

Neseniai V. Vokietijon atvykęs iš Rumunijos žmogus, savo akimis matęs įvykius, pasakojo, kad Moldavijoje, Zeletino slėnyje, ūkininkai buvo sukilę. Kolonesti farmos ūkiniai pastatai buvo padegti, ir tik vėliau komunistų valdžios organams pavyko atstatyti tvarką.

Dešimt ūkininkų, kurie buvo įtarti sukilimo vadovavimu, buvo sušaudyti; jų kūnai buvo palikti gatvėje, kaip įspėjimas kitiems.

Naujų neramumų žinios ateina iš Targul Okna, Moinesti ir Casino slėnių. Saugumo policija šiose vietose pravedė daugelį areštų.

„Christian Science Monitor's" korespondentas, neseniai grįžęs iš apsilankymo Rumunijoje, klausia, kaip gali Rumunijos gyventojai pragyventi su 200 DM (50 dol.) mėn. atlyginimu? Į šį ir į daugelį kitų klausimų nėra atsakymo, nes Rumunijos gyventojai, bijodami valdžios, nedrįsta laisvai kalbėti su užsieniečiais.

BLOGI GAMINIAI

(E) Šiaulių „Stumbro" įmonė gamina blogos kokybės veltinius: patikrinus 800 porų veltinių, rasta, kad 307 poros buvo netinkamos naudoti (jas reikėjo grąžinti į cechą perdirbti). Kitąsyk tikrinant 3.136 poras veltinių, buvo atmesta, kaip brokas, 26 proc., o 29 proc. teko pervesti į trečią rūšį.

Panaši padėtis ir Šiaulių „Elnio" odų avalynės kombinate. Bloga avalynė gaminama Mažeikių avalynės fabrike ir Kauno „Raudonojo spalio" fabrike. Iš 383 avalynės pagamintos tame fabrike, Jaroslavlio valstybinė prekybos ir prekių inspekcija 41.5 proc. avalynės išbrokavo arba pervedė į žemesnę rūšį.

Ir kitose srityse gamyba šlubuoja. Patikrinus parduotuves, 18 parduotuvių laikinai buvo uždaryti gatavų drabužių skyriai, nes čia dauguma prekių nebeturėjo prekinės išvaizdos. Kai kuriose Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Trakų miestų parduotuvėse buvo prekiaujama pasenusiais foto reikmenimis, kurie seniai turėjo būt išimti iš prekybos tinklo. O Panevėžio „Kalnapilio" alaus darykla siunčia aprūgusį alų.

VIS NEPAKANKA PIENO IR MĖSOS

(E) „Tiesa" nusiskundžia, kad pieno primelžimas šiemet smarkiai nukrito. Nemenčinėje šiemet per 7 mėnesius primelžimas iš vienos karvės sumažėjo net 145 kg, palyginus su praėjusiais metais. Panaši padėtis yra Ignalinos, Eišiškių, Molėtų, Jiezno rajonuose. Taip pat pieno gamyboje nuo įsipareigojimų vykdymo grafiko labai atsilieka Šalčininkai, Jonava, Rokiškis, Švenčionys ir kai kurie kiti rajonai. Negeriau vyksta ir veršelių auginimas. Daugelyje kolchozų veršeliai skursta: į parą priauga tik apie 100-120 gramų. Švenčionių rajonas 7 mėn. mėsos įsipareigojimus įvykdė 66 proc. Širvintų — 78 proc., Šiaulių — 83 proc.

Kaune „Pergalės" turbinos į Kiniją ir Mongoliją

(E) „Pergalės" fabrikas išsiuntė į Kiniją ir Mongoliją dvi po 750 kilovatų galingumo turbinas. Įmonė šiais metais pagamino dar 8 tokio tipo turbinas. Įmonės konstruktoriai šiuo metu projektuoja didesnio 2.500 kilovatų galingumo turbinas.

PASAULYJĘ

— Kai kuriuose D. Britanijos rajonuose potvyniai pridarė didelių nuostolių.

— Gaisras sunaikino 350 metų senumo Karališkąją alaus daryklą Kopenhagoje, Danijoje.

— Jugoslavija pasirašė prekybos sutartį su Čekoslovakija.

— J. Tautos paskyrė viešiesiems darbams vykdyti Konge pusę mil. doleriu.

— Prancūzai skandins Viduržemio jūroje radioaktyvias atomines atliekas.

— D. Britanijos karalienė Elizabeta ir jos vyras Edinburgo kunigaikštis spalio 21-25 d.d. lankys Danijos karalius.

— Prancūzija banko procentą iš 4 sumažino iki 3½.

MŪSŲ TAUTOS PRADMENYS

(PASKAITA, SKAITYTA NOTTINGHAME TAUTOS DIENOS PROGA)

RAŠO

M. MAŠALAITIS

„Į pietvakarius nuo estų gyveno lietuviai, indoeuropiečių gentys, artimesni slavams, nei kuriai kitai šios rasės šakai. Ma noma, kad jie yra pirmieji gyventojai šio krašto, kuriame ir dabar gyvena. Jų žemės tęsėsi nuo Dorpato iki Dancigo", rašo anglas prof. B. Pares, neabejotinai remdamasis rusų, o gal ir lenkų šaltiniais.

„Dvi tautos prie Baltijos krantų, borusai vakaruose, o lietuviai rytuose, kiekviena turinti savą skirtingą kalbą, tik jų kalbos išliko labai archaiškos, artimiausios indoeuropiečių pirminei (motinos) kalbai. Sa vo rasiniu charakteriu ir papročiais artimesni skandinavų tautoms nei slavams", rašo prancūzas prof. K. Siegnobos, greičiausia, naudodamsis vokiečių šaltiniais.

Tokios painiavos apie Lietuvą ir lietuvių tautą iš vakarų Europos istorinės literatūros galima prirankioti dešimtimis. Tai mū sų kaimynų nuopelnas. Savo metu jie tikėjo mūsų tautą jau mirus ir, valydamiesi kelią reikšti savoms pretenzijoms į jos palikimą, klastojo istoriją, kaip kas išmanė. Taip buvo seniau. O dabar? Kai rusai yra užsimoję išnaikinti mūsų tautą, lenkai, negalėdami užmiršti savo užmačių, istoriškai apvaginėja mus ir toliau. Minint Žalgirio mūšį, prelegentas apibūdino, kaip lenkai, nutylėdami Vytauto ir Lietuvos kariuo menės vaidmenį mūšy, tą istorinės reikšmės įvykį pasisavina sau. O šitas atsitikimas tėra tik trupinys. Tačiau matyti ir pra giedrulių. Atrodo, kad šitai suprato mūsų tremties šviesuomenė ir ėmėsi darbo. Šit Vokietijoj susikūrė pabaltiečių studijų komisija. Amerikoj susikūrė Lietuvos Tyrimo Institutas. Jie jau išleido pirmąjį veika lą „Mažoji Lietuva". Veikale pateiktoji me džiaga žinotina kaip Maž. Lietuvos lietuviui, taip ir Didžiosios. Tuo reikia tik džiaugtis, sveikinti ir remti, kad tokie sam būriai išsilaikytų ir galėtų užlopyti bent tas spragas, pro kurias įlenda vagišiai.

Kaip kiekvienos tautos, taip ir lietuvių pradmenis gali apytikriai atskleisti tik senovės liekanų tyrinėjimas — archeologija. Bet, deja, mes turėjom per maža laiko net savų archeologų pasiruošti, juo labiau maža laiko nuodugniems tyrinėjimams atlikti. Tokiam užsimojimui reikia daugiau negu 20 nepriklausomybės metų. Nesant savų duomenų, tenka žinias rankioti daugiausia iš svetimos literatūros.

Dr. Daugirdaitė-Sruogienė savo „Lietuvos istorijoj", pasiremdama senienomis, spėja, kad prieš ateinant į Pabaltijį baltams (aisčiams) čia jau gyveno šukinės ke ramikos kultūros žmonės suomių-ugrių pa dermės, medžiotojai-žuvininkai (keramika — molio išdirbiniai, papuošti šukų įspaudimu). Turint galvoj, kad šių padermių vie na kiltis — lybiai abipus Rygos įlankos išsilaikė iki istorinių laikų, net davė vokie čių ordinui ir visam kraštui Livonijos var dą, reikia manyti, kad tų medžiotojų turėjo būti ir platesniuose Pabaltijo plotuose, tik šiandien dar nedrąsu tvirtinti, kuriuose tai buvo.

Kai kurie archeologai suomius-ugrius linkę laikyti seniausiais Europos gyventojais, senojo akmens amžiaus palikuonimis, iš 7-tojo tūkstančio metų pr. Kr. ar net iš ankstesnių laikų. Kiti juos laiko daug vėliau iš šiaurės rytų Azijos čia atvykusiais mongolais. Anksčiau jie buvo plačiai paplitę beveik visoj Europoj, bet apie 4-tąjį tūkstantį metų pr. Kr. pasklidus daugeliui ūkininkų negausūs medžiotojai turėjo pasitraukti arba susimaišyti su ūkininkais ir sėsliai apsigyventi. Spėjama juos buvus estų, suomių ir daugybės šiaurinės Rusijos rusų tiesioginiais protėviais.

Dr. Gimbutienė, remdamasi vokiečių tyrinėtojų medžiaga, tvirtina, kad tarp Vyslos ir Nemuno gyveno piltuvėlinės keramikos žmonės, nordai ūkininkai (puodai buvo piltuvėlio pavidalo). Žiūrint į Europos žemėlapį, Danija atrodo lyg tinklo krepšys. Amžių bėgy į šį krepšį prisirinko įvai rių rasių ir verslų žmonių. Gal susidarius žmonių pertekliui ar dėl kitų priežasčių kažkada apie 3-jo tūkstančio metų pr. Kr. pabaigą šis mišinys pajudėjo iš Danijos ir plačiai pasklido Europoj. Viena jų dalis pa jūriu pasiekė Vyslos krantus. Bet bene didžiausias šio laikotarpio žinovas, prof. Gordon Childe, tvirtina, kad nordai, pasiekę Vyslos krantą, anoj upės pusėj rado jau apsigyvenusius Tripolio (vieta netoli Kijevo) kultūros ūkininkus ir per upę nesikėlė. Vokiečių tyrinėjimų šviesoje toks tvirtinimas labai keistas. Atrodo, kad profesorius geriau patikėjo rusų melui, nei vokiečių šį kartą teisybei. Labai galimas dalykas, kad nordų gyventa nuo Vyslos vakaruose iki Vilniaus rytuose, tik trūkstant Lietuvoj nuodugnių tyrinėjimų jų ribas galima spėti tik iš netiesioginių duomenų.

Nordai buvo stambūs žmonės, apskritomis galvomis ir ryškiai skyrėsi nuo mongoloidų suomių - ugrių ir vėliau atvykusių indoeuropiečių.

Galima sutikti, kad pietų rytų baltų sri tyse, apie Lietuvos Brastą ir Pripetės pelkes, galėjo gyventi ir Tripolio kultūros žmo nės. Jų kultūra žymi trimis savybėmis: miškų gyventojai statydavosi labai dide lius gyvenamuosius namus 30 ir daugiau žmonių gyventi. Savaime suprantama, kad kartu gyvendami jie kartu naudojosi bend rais laukais — jau tuomet gimė kolchozų prototipas, kuris Rusijoj niekad ir neišny ko, iki Stalinas apvainikavo tą sistemą. Laukų gyventojai gyveno žemėj išsikas duobes, ir šis gyvenimo būdas išsilaikė daugiau kaip 3000 metų. Arabų istorikas Ibu-Rusta 920 m. po Kr. rašė: „Jų (slavų) krašte yra labai šalta, tokie dideli šalčiai, kad žmogus turi įsikasti į žemę kaip gyvulys, ant duobės pasidaro stogą, ant jo užpila žemės, tuomet ten susikrausto su visa šeima. Duobėje susikuria ugnį, prisikaitina akmenų, ant karštų akmenų užpylę van dens garais apšildo savo buveinę ir taip gyvena iki pavasario". Neaišku, apie ką tikrai Rusta kalba: apie gyvenamąją duobę, ar apie pirtį, bet, greičiausia, ta pati duobė atliko abejas pareigas. Tiek miškų, tiek laukų gyventojai priklausė bendrai da žytinės keramikos kultūrai, kuri buvo paplitusi tarp Dniepro upės ir Karpatų kalnų. Nei tos kultūros, nei su ja susietų papročių Lietuvoje nėra jokių pėdsakų.

Ant tvirtesnio pagrindo pasijuntam, kai susiduriame su virvelinės keramikos, kitaip dar vadinamais karo kirvio kultūros žmonėmis, tiesiogiais baltų protėviais (virvelinė keramika — puodai puošti virvelės įspaudimu). Retas sutapimas, bet beveik visi archeologai sutinka, kad šio karo kirvio vyrai Europą pasiekė apie 2000 m. pr. Kr. Jų banga buvusi didelė ir nevienalytė: priskaitoma net 8 ar daugiau grupių, bet visos turėjusios ir bendrų savybių. Žmonės buvę vienos rasės, nestambūs ilgaveidžiai, visi kalbėjo indoeuropiečių kalba, gal tik atskirom tarmėm, vienodai, virvelės įspaudimais puošė savo keramiką, visi turėjo Europoj iki tol nematyto gražumo — šlifuoto akmens kirvius ir kitus įrankius, turėjo bendrus laidojimo papročius, laidodavo lyg patogiam poilsiui, ant šono, sulenktoj padėty. Į kapą dėdavo kirvį ir molinių indų su maistu ar aukomis dievams. Jie buvo nomadai ar pusiau nomadai, su žeme nesusirišę, todėl judrūs. Gal ir ne vienu laiku, bet jie užplūdo visą Europą čia palikdami amžinus paminklus: indoeuropiečių rasę ir kalbą. Spėjama, kad jie pirmieji į Europą įvedė arklį.

Ilgai ieškota, daug ginčytasi dėl pirminės indoeuropiečių tėvynės, bet šiuo metu jau beveik prieita vienodos nuomonės, kad jų pirmoji tėvynė buvusi pietinėj Rusijoj ar dar toliau į rytus. Ši teorija remiama trimis argumentais: 1) pats nomadizmas, gyvulių auginimu paremta ekonomija yra ste pių ekonominė tradicija, diktuojama pačių gamtos sąlygų; 2) Jų karo kirviai ir kiti akmeniniai įrankiai yra bronzinių gaminių kopijos. Sakoma, kad kai kurie akmens kirviai taip smulkiai pamėgdžioja bronzinius originalus, jog net liejimo formų siūlės tiksliai atžymėtos akmenyje. Kartais jų kapuose užtinkama bronzinių papuošalų, o tai rodo, kad jie gerai pažinojo bronzinius gaminius, o tokius gaminius galėjo užtikti, tik bronzinės kultūros, rytų civilizacijų pakraščiuose; 3) Puodų išvaizda aiškiai primena rytietišką kilmę. Tik rusų archeologas Kričevskis įsipynė su „nauja" teorija, kad šie gyvulių augintojai nėra ateiviai užkariautojai, o apsukresni ūkininkai, kurie augindami gyvulius praturtėjo ir tuomet pavergė neturtinguosius. Kai kurie vakarų Europos tyrinėtojai šiai teorijai teikia per daug reikšmės. Jie gal

(Nukelta į 3 psl.)

LIETUVIO PALYDOVAS

Žvelgdami į praeitį, nesunkiai pastebėsime eilę gyvenimo apraiškų, kurios lietuvių tarpe jau ištisus šimtmečius gajai gyvuoja. Spalio dienose daugiau stabtelime prie Švč. Marijos rožinio. Šitos maldos dai gai Lietuvoje pasirodė su krikščionybės pradžia. Stipresnes šaknis įleido šešioliktajame ir septynioliktajame šimtmetyje. Tuomet mūsuose įsikūrė ir stiprėjo pamokslininkų arba domininkonų vienuolija, įsteigta šv. Domininko (1221), kuris šitą Marijos garbei maldą pagrindė ir išplėtė. Rožinis, atkilęs iš svetur, Lietuvoje teksto, gaidų ir pridėtinių maldų žvilgsniu įgavo savitą, lietuvišką atspalvį. Štai, ir rožinio brolijos narių malda aidi savitu atgarsiu: jie maldauja, kad Malonės Pilnoji, dangaus ir žemės Karalienė motiniška meile apglėbtų lietuvį ir žemaitį, išgirstų jų balsą, gelbėtų „prispaudimuose, kurie kaip tvano vandenys užliejo mūsų žemę".

Giedamas lietuviškasis rožinis jau ištisus amžius skambėjo bažnyčiose, laidotuvėse, mirties metinėse ir kitais atvejais. Šventadieniais, kada aplinkybės neišleisdavo į bažnyčią, kai jau varpai ir varpeliai šaukdavo į pagrindines Mišias, vadinamas suma, namuose likusieji klaupdavosi ir atkalbėdavo ne vieną, bet visas tris rožinio dalis. Žinia, keliai, ypač vaikams ir paaugliams, įskausdavo, tačiau sieloje šventadienis nušvisdavo giedresnėmis varsomis. Spa lio mėnesio vakarais uolesnis katalikas lie tuvis ūkininkas, sugrįžęs iš bulvekasio, lau ko darbų, darbininkas iš dirbtuvės, tarnautojas iš įstaigos, mokslus einantis jaunimas užskleidęs knygą, susitelkdavo prie rožinio namieje ar bažnytėlėje. Kitas, pagal galimybes, net ir darbo metu rožinio neužmirš davo. Kaip šviesus pavyzdys prisimena Die vo Tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis, kurio šventumo byla Vatikane žengia pirmyn. Gimtojo kaimo žmonės pastebėdavo, kad jis, jau įpusėjęs gimnaziją, dirbdamas vasarą tėviškės laukuose, viena ranka laikė žagrę, o kitoje Marijos rožinį. Rožinis, kaip Marijos globos laidas, puošdavo lietuvio kaklą ir paženklindavo mirties patale sunertas rankas. Jis tapo lietuvio palydovas gyvenime ir paskutinėje žemės kelionė je. Jiedu suaugo šiapus ir anapus laikinumo ribos.

Rožinis ilgainiui pasidarė lietuvio išskirtinas ženklas. Įsiliepsnojus pirmajam pasauliniam karui, kai žmonės neturėjo pasų, rusai, norėdami izoliuoti žydus ir vokiečius, ne kartą pareikalaudavo lietuvio kataliko įrodymo: rožinio ar Marijos škaplieriaus. Panašiai iki 1916 metų Lietuvoje pasielgdavo vokiečiai, norėdami išskirti pa bėgusius rusų belaisvius. Tuo būdu rožinis ar škaplieriai ne kartą mūsiškiams užtikrindavo saugumą, laisvę ir net gyvybę. Priešingai, hitlerininkai ir bolševikai, įkalinę lietuvį, rožinį tuojau atimdavo. Jis dabar Lietuvoje ar Sibire mūsiškių rankose yra laikomas nusikaltimu. Nežiūrint to, ne žiūrint bausmių, vietoje išplėšto rožinio lietuvis kalėjime, vergų stovyklose mokėjo pasigaminti naują iš duonos ar kitos prieinamos medžiagos. Taip šioje maldoje apmąstomos džiaugsmingos, sopulingos ir gar bingos tikėjimo paslaptys lietuvį lydėjo ir lydi tiek džiaugsme tiek sielvarte. Jis žino, kad Dievui aukojama kančia, sielvarte subrendusi malda veltui nenueina. Jam žinoma, kad Gyvojo Rožinio sąjūdis ne tik tikybine, dorine, bet ir šalpos bei apšvietos prasme Lietuvai teikė ne eilinę naudą. Pavyzdžiu imkime švietimą. Rožinio brolijos narių uždaviniuose randame pabrėžtą pareigą jaunesniesiems išmokti lietuviškai skaityti bei rašyti, skaityti ir skleisti geras knygas bei laikraščius. Apšvietai patarnaudavo brolijos knygynai, skaityklos, rengiami kursai. Tuo būdu dar carinės prie spaudos metais šakojosi dviguba tyli, kilni veikla, nors ir ne visų pastebėta ir ne visų deramai įvertinta. Žurnalas „Vadovas" dar 1913 metais teisingai teigė: „Vienur ta (rožinio) brolija parengė daug narių įvarioms draugijoms, kitur praplatino knygų ir laik raščių skaitymą, o kas svarbiausia, nešė sveiką, nesugadintą dvasią plačiai į žmones" (61 nr., 39 psl.).

Rožinio veikmė tiek asmeninėje, tiek bendruomeninėje plotmėje ir šiandien nėra sumažėjusi. Jo, kaip įrankio, kaip palydovo, nauda priklauso nuo to, kiek ir kaip juo pasinaudojame.

S.Matulis, MIC

PAMALDOS

ECCLES — spalio 16 d., 12.15 val.

BRADFORD — spalio 16 d., 12.30 val.

Upė po miestu

(E) „Tiesos" 213 nr. rašoma, kad, kasant šiluminę trasą Vilniuje, Pionierių g je rasta upė. Istorijos mokslų kandidatas P. Kulikauskas paaiškino, kad tai Kačergos upelis, prieš keletą amžių tekėjęs mažda ug ta vieta, kur dabar stovi Puškinui pa minklas; iš kitos Gedimino kalno pusės į ją įtekėjo nedidelis Kačergos įtakas. Vėliau Vilnelės vaga dirbtinai buvo nukreipta kita linkme. Bėgant šimtmečiams, Kačerga pavirto požeminiu upeliu. Taigi Kačerga po daugelio metų vėl išvydo dienos šviesą.

Pionierių gatvėje užtikta 14-15 amžiaus medinių statinių liekanų, taip pat mūrinių pastatų iš vėlesnio amžiaus. Netoli jaunimo sodo ekskavatorius atidengė 16 amž. Karališkojo malūno likučius. Rasta ir girnų akmenys, kurie perduoti Istorijos institutui.

Lėlių teatras Kaune

(E) Rugsėjo 11 dieną Kaune, naujai įrengtose patalpose atidarytas Kauno vals tybinis lėlių teatras. Teatro atidarymo pro ga žiūrovams buvo parodyta premjera Miliūno pjesė-fantazija „Mūsų nuotykiai mėnulyje". Lėlių teatre sudarytos dvi paralėlinės grupės: vieni aktoriai dirbs Kaune, o kiti gastroliuos rajonų centruose, kolchozuose, mokyklose.

A. JONYNAS

PASKUTINĖ VAKARIENĖ

(SATYRINĖ APYSAKA)

17.

Jis priėjo prie šeimininkės, mandagiai pabučiavo jai ranką.

— Ką padarysi, — atsakė moteris, apsimesdama abejinga. — Motiejus išvyko medžioklėn. Rytoj apie devintą jis sugrįš. Aš jums paklosiu salkoje, jūsų senajame kam baryje.

— Na, jau, na jau, — pajuokavo viršininkas, suplonindamas ir sušvelnindamas balsą, — iš karto jūs mus ir varote miegoti... Pasėdėkime minutėlę, pakalbėkime... Leiskite bent apsiprast.

Moteris paraudo. Jai pasidarė nesmagu, tarsi iš tikrųjų ji būtų norėjusi atsikratyti nelauktais svečiais. Kita vertus, ji nesusivokė, ką gi dabar kalbėti su šiais žmonėmis, ko griebtis: eiti padoriau apsirengti, ar taip su chalatu pasėdėti keletą minučių. Kebli padėtis. Pagalvojusi nusprendė pasėdėti su chalatu — svečiai susipras, kad tokiu vėlyvu metu visų padoriausia būtų ruoštis miegoti.

Viršininkas klausinėjo šeimininkę naujienų, juokavo, žvalgėsi į stalą ir į bufetą, bet šeimininkė nerodė jokios iniciatyvos. Matyti, jai nė į galvą neatėjo paprasčiausia mintis apie tai, kad iš kelionės žmonės gali būti praalkę. Teko viršininkui pačiam užsiminti.

Moteris pakėlė savo išdidžius, išlenktus antakius. Jos griežtose akyse suspindo nuo staba. Taip, ji galinti pasiūlyti svečiams pieno puoduką, bet ruošti ką nors daugiau dabar, vidurnaktį...

Ne, Bildžius visai nesakąs, kad reikią ruošti kažką ypatingo. Ką ten!.. Štai jeigu šeimininkė turėtų kokį nors lašelį nuo slogos, taip sakant, tai būtų visai ne pro šalį.

Moteris griežtai papurtė galvą. Ne, jokių gėrimų ji neturinti. Dabar naktis, ir reikią miegoti...

Jonas Bildžius prisiminė buvęs kitados kavalierius, šį tą suprantąs „moterų klausi mu". Jis priėjo arčiau šeimininkės, nusilenkė jai, keletą kartų pasižiūrėjo į jos akis labai meiliu žvilgsniu, pabandė apkabinti pečius. Žodžiai iš jo lūpų liejosi kaip kalnų upelis.

Bet moteris tik dar aukščiau pakėlė savo antakius, tik dar griežčiau sužaibavo akimis. Nieko ji neturinti ir, apskritai...

Dar kelios lipšnios Bildžiaus atakos nuėjo veltui. Po trečio, stipriausio mėginimo prisimeilinti, šeimininkė vikriai kaip lydeka išnėrė pro ištiestas viršininko rankas, visu lanksčiu liemeniu išsitiesė prie durų. Jos pakili, jauna krūtinė smarkiai bangavo.

— Tai kiaulystė! — pasakė ji trūkčiojančiu balsu.

Dabar, kaip tik šį momentą, jiedu prisiminė kai kuriuos primirštus susidūrimus prieš pora metų. Ne, tai nebuvo meilės istorijos. Valaitienė visada būdavo perdaug ori ir griežta, kad kas nors būtų išdrįsęs mėginti jos ištikimybę. Bet buvo kitų susirėmimų, kurie griežtos šeimininkės akyse vaidino ne paskutinį vaidmenį.

Buvo tą vasarą ūkyje gražutė kumelaitė, kurią Jonas Bildžius nutarė prajodinti. Toks svarbus ir garbingas uždavinys viršininkui, žinoma, labiausiai ir tiko. Tik, savo nelaimei, Bildžius neturėjo kavaleristo įgūdžių. Pirmieji jodinėjimo seansai praėjo dar šiaip taip: raitelis nesistengė puikauti, neginė arklio, laikėsi tvirtai ir atsargiai. Kumelaitė, tiesa, nesidžiaugė savo našta, kartais labai įtikinamai pamėgindavo jos atsikratyti, bet didelio triukšmo kol kas nekėlė. Užtat vėliau, kai Bildžius pasijuto augte suaugęs su balnu, kai jis panoro parodyti aukštą jodinėjimo klasę, prasidėjo tikros istorijos. Kumelė viesulu lėkdavo kalneliais ir lomelėmis, ėmė visai nebežiūrėti kelio, beveik kiekvieną kartą nusviesdavo savo raitelį kur nors į balą, į krūmus arba tiesiog į kelio dulkes ir parlėkdavo namo vieną. Bildžius niršo, keikėsi, pliekė arklį vytiniu. Pamažu jų santykiai tapo tokie įtempti, kad kumelė, pamačiusi besiartinantį viršininką, pradėdavo karpyti ausimis, spardyti kojomis, taikyda vosi įspirti arba įkąsti. Tekdavo keliems vyrams ją laikyti, kol Bildžius užsės. Bet ir tada kumelė nenurimdavo. Iš tokio jodinėjimo viršininkas jau nebegrįždavo raitas, o kumelės kartais tekdavo ieškoti iki sutemų. Įerzintas Bildžius vieną kartą kategoriškai paliepė direktoriui parduoti kumelę ir nupirkti jos vietoje padorų jodinėjimo arklį.

O tą prakeiktąją kumelaitę, lyg tyčia, nepaprastai mylėjo Valaitienė. Ji pati augino gyvulį nuo mažens, iš rankos penėjo duona, buvo be galo prie jo prisirišusi. Kiekvienas Bildžiaus pasijodinėjimas pravirkdydavo šią griežtą moterį. Viršininko įsakymas parduoti kumelę ją išvedė iš pusiausvyros. Tada jiedu pirmą kartą labai smarkiai ir aistringai susikirto.

Buvo ir dar vienas atsitikimas, tamsiu debesiu užgulęs viršininko ir direktoriaus žmonos santykius.

Kažkaip vieną sekmadienį Bildžius pasiūlė šeimininkams išvažiuoti į tolėliau esantį mišką. Išvažiavo viršininko „Pobeda" susikrovę įvairiausius puodus, indus, maisto atsargas. Buvo ketinama gražiai pa ilsėti. Jie susikūrė miško aikštelėje laužą, prisirinko grybų, virė sriubą, kepė mėsą ir t.t. ir t.t. Bet kai tik buvo išgertas buteliukas „Sostinės", Jonas Bildžius panoro paro dyti savo ypatingus sugebėjimus važinėti mašina po mišką. Šoferio maldavimai nieko nepadėjo. Viršininkas įsikibo vairo ir pradėjo savo „saviveiklą". Valaitienė, žinoma, nebūtų pykusi už išlaužytas pušeles ir sulankstytus mašinos sparnus, bet viršininką pats velnias užnešė tiesiog ant to krūmokšnio, po kuriuo buvo įrengta turistų stovykla. Moteris buvo paėjusi į šalį — pasikepinti saulėje, bet visa jos virtuvė ir „stalas" atsidūrė po „Pobedos" ratais. O svarbiausia buvo tai, kad mašina vienu sparnu nučiupo ant šakelės pakabintą šven tadieninę Valaitienės suknelę ir be jokio pasigailėjimo nutempė per krūmokšnius ir viržynus. Iš puikios, naujitėlaitės suknelės teliko tik skutai. O, pasakykite man, kuri moteris tokiu atveju sugebėtų būti stoiška? Iš santūrios ir protingos Valaitienės Bildžius tą dieną išgirdo tokių žodžiu, kurie dabar, prisiminus, vertė kunkuliuoti kraują.

Taigi viršininkas ir direktoriaus žmona stovėjo vienas prieš kitą, labai aiškiai prisimindami senąsias sąskaitas.

— Žinote, — tarė Valaitienė, lėtai skiemeniuodama žodžius ir sunkiai valdydama jaudinimąsi, —šitaip elgtis jūs neturite teisės! Jūs esate viršininkas, bet prievartauti žmonių — nedrįskite! Jokios degtinės aš neturiu ir neduosiu! Ir nesikabinkite, prašau, prie ištekėjusios moters...

Tulžis liete liejosi Bildžiaus krūtinėje. Jis nesivargino, ilgai ieškodamas žodžių:

— Och, tu cypdavatke!.. Aš ją prievartauju, matai!.. Reikalinga ji man... Ką, tamsta juokų nesupranti? Ką, aš pats nesusirasčiau degtinės, jeigu man jos taip jau reikėtų... Gagrė kokia!..

— O ko gi tamsta čia reikalavai? — nenusileido Valaitienė. — Ko gi atsibeldei vidurnakty?

— Atsibeldei! — sušuko Bildžius. —Aš tau parodysiu „atsibeldei"!.. Ką, čia tamstos nuosavas dvaras, kad valdyba negalėtų jo apžiūrėti? Įsiviešpatavo, matot, čia kaip grafienė! Nieko, mes apžiūrėsime, mes viską apžiūrėsim ir patikrinsim, gagre tu!

Įtūžęs jis pradėjo smarkiai šaukti. Pas Jonaitį išgertos degtinės paveikta svaigo galva, trūkinėjo, užsikirtinėjo balsas, pynėsi liežuvis, bet susivaldyti viršininkas jau nebegalėjo. Dabar abu besibarantieji kalbėjo, šaukė, grasino vienas kitam, tuo pat metu vienas kito nesiklausydami.

— Žiūrėkit! — rėkė Valaitienė. — Tikrinkit, bet tik ne naktį braukitės kaip chuliganai! Atvažiuokit rytoj ir tikrinkit, kiek norit... O dabar — nešdinkitės lauk!

— Och, tu, rupūže, — atsikirtinėjo viršininkas, grasindamas kumščiu ir eidamas artyn prie moters. — Ji, mat, mane išvarys... Šitokio dalyko dar nebuvo pasauly.

Algio Trinkūno bandymas įsiterpti ir nu raminti besibarančius nesisekė. Vargšas šo feris mynė nuo kojos ant kojos, raudo, mik čiojo. Tokį mūšį, tokį įnirtingą pasipriešinimą jis pamatė pirmą kartą per visus tuos trejus metus. Neįprasti dalykai visada labiausiai baugina žmogų.

Bet Bildžius nebijojo. Jis netgi kumščiu užsimojo ant nenuolaidžios Valaitienės. Tada moteris taip pat pagrasino savo mažu, kietu kumšteliu ir žaibo greitumu išlėkė pro duris.

Bildžius dabar vienas švaistėsi po kambarį, plūdo Valaitienę ir jos vyrą, piktai papurtė kėdę, pagriebęs nuo stalo, trenkė į grindis storo stiklo peleninę. Jis visai nebegirdėjo protingų savo šoferio žodžių:

— Važiuojam, draugas viršininke, važiuojam. Geruoju čia nesibaigs... Negražu... Važiuojam.

— Eik tu velniop! — atrėžė Bildžius. — Aš jiems parodysiu, kiaulėms, kaip su manim skaitytis... Aš jiems parodysiu!

Įraudęs, suprakaitavęs jis atsisėdo prie stalo, įrėmė apstulbusias iš įniršimo akis į duris, pro kurias išbėgo Valaitienė. Visame jo veide sustingo kerštingas laukimas, bukas girto žmogaus atkaklumas.

(Bus daugiau)

LIETUVA ITALIJOS SPAUDOJE

La Voce Dell'Ionio, Catanijos dienraštis, liepos 3 d. išsispausdino keturių ilgų skilčių straipsnį „Dvidešimtmetis žiauraus sovietinio režimo. Tragiška Pabaltijo Tautų istorija". Bolonijos dienraštis L'Avvenire D'Italia pasinaudodamas Elta-Press dokumentacija išsispausdino penkių ilgų skilčių straipsnį „Dvidešimt metų nuo rusų okupacijos Pabaltijyje. Tautiniai komunistai kovoja prieš Sovietų Sąjungos teoretinius ortodoksus"; Fossato di Vico savaitraštis La Voce „Taip Rusija respektuoja sutartis", paimdamas medžiagą iš Elta-Press specialaus numerio, išleisto Lietuvos okupacijos dvidešimtmečiui paminėti. Straipsnis pailiustruotas Savitarpio Pagalbos sutarties tarp Lietuvos ir Sovietų Sąjungos pasirašymo momento fotografija, pa rūpinta taip pat Elta-Press.

Milano dienraštis Corriere Della Sera Chruščiovo lankymosi metu Austrijoj liepos 7 d. vedamajame perspėjo Austriją nepasitikėti jo siūloma „koegzistencija", kad neatsitiktų taip, kaip atsitiko su Lietuva, Latvija ir Estija, kurios pasitikėjo Sovietų Sąjungos žodžiu ir buvo prarytos. Italų kalba išeinąs dienraštis Briuselyje Sole D'Italia liepos 6 d. išsispausdino ilgą straipsnį „Lietuva, Estija, Latvija palaidotos gyvos". Milano didelis dienraštis L'Italia liepos 24 d. aštriai sukritikavo Suslovo kalbą, pasakytą Vilniuje minint Lietuvos okupacijos dvidešimtmetį, pabrėždamas Suslovo akiplėšiškumą ir iškeldamas lietuvių tautos rezistenciją. Dienraštis pažymi, kad lietuvių tauta jį ignoravo ir kad jo kalba galėjo rasti atgarsio tik parsidavusių komunistų galvose. Tikrieji lietuviai tą dieną tyliai savo širdyse ir savo maldose prisiminė savo kritusius už Tėvynės laisvę, už tikėjimą ir visas sovietų aukas. Panašiai šia proga rašė ir Romos dienraštis Il Giornale D'Italia, kai tuo tarpu Italijos komunistų partijos organas L'Unita paminėjo labai atsargiai Lietuvos okupacijos dvidešimtmetį ir Suslovo kalbą.

Italijos Kr. Dem. partijos organas Il Popolo liepos 17 d. paminėjo Žalgirio mūšį ir lietuvių įnašą jo laimėjimui. Romoje išeinąs žurnalas La Tribuna liepos 18 d. taip pat paminėjo šį istorinį mūšį, teisingai pabrėždamas, kad didžiausias nuopelnas to svarbaus įvykio visai Europai buvo lietuvių, kurie narsiausiai savo laiku grūmėsi prieš vokiečių veržimąsi į Rytus.

Genujos dienraštis Il Nuovo Cittadino liepos 25 d. smarkiai sukritikavo Suslovo kalbą Vilniuje, pabrėždamas, kad jo atvykimas ir kalba buvo išjuokimas „buvusios laisvos ir kilnios tautos". Laikraštis Arena Di Pola rugpiūčio 16 d. straipsnyje „Baisūs komunizmo paradoksai" prisimena ir lietuvių tautos tragediją.

Dauguma Italijos laikraščių davė žinią apie Niksono kalbą, kurioje jis ir respublikonų partija įsipareigoja rūpintis Lietuvos, Latvijos, Estijos ir kitų sovietų pavergtų tautų laisvinimu. Sydney, Australijoj, išeinąs italų dienraštis La Fiamma eilėje straipsnių aprašė sovietų-vokiečių politiką ir susitarimus, kuriuose paliečiama ir Lietuva. Bolonijos dienraštis Il Resto Del Caslino ir Sondrio Corriere Della Valtsllina paminėjo Lietuvos okupaciją pasinaudodami Elta-Press medžiaga. Neapolio dienraštis Roma eilėje straipsnių „Paskutinis karas" daugelį kartų prisiminė Lietuvos ir kitų Pabaltijo karštų likimą. Žurnalas L'Espresso Mese, leidžiamas Romoje, liepos numeryje straipsnyje „Nesibaigianti kelionė" aprašė žydų istoriją Europoje, pažymėdamas, kad sunkiais laikotarpiais jie rado šiltą prieglobstį Lietuvoje ir Lenkijoje. Milane išeinąs žurnalas Genie rugsėjo 23 d. numeryje pateikė Vilkaviškio žydo Soble pareiškimus, kaip sovietai jį privertė šnipinėti Amerikoje. Monzos dienraštis Il Citta dino liepos 2 d. pasinaudodamas Elta-Press duotomis žiniomis išsispausdino straipsnį apie sovietų daromus karinius pasiruošimus Pabaltyje. Italijos Katalikų Vyrų organizacijos organas Noi Domini, pasinaudodamas Elta-Press pateiktomis statistikomis apie genocidą Sovietų Sąjungoje ir Pabaltijyje, rugsėjo 18 d. numeryje išsispausdino straipsnį „Ašaromis ir krauju plūstąs komunistų režimas Sovietų Sąjungoje".

Roménas

8593 LABOR SERVICE LIET. KUOPOS 10-METIS

Rugpiūčio 26 d. Kaiserslauterne buvo paminėta 8593 LS lietuvių kuopos 10 metų egzistencijos sukaktis. Minėjimas prasidėjo susikaupimo valandėle amerikiečių koplyčioje, kuria jau eilė metų naudojasi pamaldoms Kaiserslauterno lietuviai. Susikaupimo valandėlę pravedė ilgametis kuopos kapelionas kun. Bronius Liubinas, savo pamoksle iškeldamas 8593 LS kuopos narių dvasinį aktyvumą dešimties metų bėgyje. Jis pasidžiaugė, kad ilgą laiką toje kuopoje buvo pajėgta išlaikyti choras, lietuvišką dainą populiarinęs ne tik savųjų tarpe, bet eilę kartų giedojęs per amerikiečių radijo ir koncertavęs net tolimajame Miunchene, o mažesnės sudėties ansambliu su daina aplankęs daugelį lietuvių kolonijų Š Vokietijoje. Chorui visą laiką vadovavo buvęs kuopos narys Faustas Strolia, dabar besidarbuojąs Čikagoje. Kapelionas taip pat priminė, kad toje kuopoje savo laiku eilę metų gegužės mėnesį kasdien būdavo gausiai renkamasi gegužinėms pamaldoms. Žvelgdamas į ateitį, ragino nepasiduoti tremties lietuvius vis labiau slopinančiai apatijos bangai ir neapsiriboti vien savo asmeniškų reikalų užburtame rate, o stengtis išlaikyti gyvą lietuvišką ir krikščionišką dvasią, spinduliuojančią į aplinką.

Vėliau vykusiame minėjime 6950 LS centro klube kuopos vadas kpt. Juozas Venckus lietuviškai ir vokiškai apibūdino svarbesniuosius kuopos istorijos tarpsnius. Anglų kalba trumpa dalinio istorija buvo įteikta amerikiečiams svečiams raštu. Oficialioji dalinio steigimo data yra 1950 m. rugpiūčio 24 d. Tada dalinys nebuvo pavadintas kuopa, o tik būriu, nes jam priklausė tik 35 vyrai. Dalinio uždavinys nuo pat pradžios buvo tiltų priežiūra. Steigimo įsakyme dalinio vadu pažymėtas ltn. A. Kundrotas, bet, jam tuoj pat išemigravus, faktiškai pirmuoju vadu buvo kpt. Jonas Valiūnas, dabartinis 8591 kuopos vadas Schwetzingene. Nuo 1955 m. birželio 1 d. 8593 LS būrys buvo pavadintas kuopa ir padidintas iki 87 vyrų, jos vadu paskyrus kpt. Joną Baltrušaitį. Nuo 1959 m. pradžios kuopai vadovauja kpt. Juozas Venckus. Kiti kuopos karininkai yra ltn. Jurgis Barasas, ltn. Stasys Ivanauskas ir ltn. Petras Chmiliauskas. 8593 LS kuopos narių jautrumą lietuviškiesiems reikalams parodo joje sėkmingai veikiąs reguliarus būrelis remti Vasario 16 Gimnazijai. Tai yra vienintelis Gimnazijos rėmėjų būrelis iš visų 5 lietuvių kuopų Vokietijoje. Po kpt. J. Venckaus kalbos kuopą sveikino amerikiečių pulkininkas Wozney. Šalia kuopos narių, minėjime dalyvavo apie 60 svečių iš amerikiečių, vokiečių, lenkų ir kitų tautybių tarpo. Svečių tarpe buvo du ankstesnieji kuopos vadai J. Valiūnas ir J. Baltrušaitis, o taip pat 4203 ir 4204 LS lietuvių kuopų vadai. Minėjimas baigtas gražiu pobūviu. (ELI)

Alytaus mokslo metų pradžia

(E) Nuo šių mokslo metų pradžios visose Alytaus rajono vidurinėse mokyklose pradėjo veikti nauju profiliu 17 gamybinių klasių, kuriose mokosi visi 9-jų klasių mokiniai. Vien Alytaus I-moje vidurinėje mokykloje įsteigtos 4 gamybinės klasės. Mokiniai įgyja siuvėjo, technologo, kino mechaniko specialybes. Kaimo vietovėse vidurinės mokyklos atidarė žemės ūkio krypties gamybines klases.

Grybai

(E) Drėgnas oras ir dažni lietūs šiemet sudarė palankias sąlygas grybams augti. Lietuvoje veikia per 70 vartotojų kooperacijos ir liaudies ūkio tarybos grybų virimo punktų. Iš viso jau paruošta per 1.000 tonų grybų. Kartu grybai sūdomi. Grybai ruošiami ir eksportui.

MŪSŲ TAUTOS PRADMENYS

(Atkelta iš 2 psl.)

neapsižiūrėjo, kad ta teorija nėra Kričevskio sukurta remiantis prielaidomis senovės radiniais: ją sukūrė prieš šimtmetį filosofas Marksas. Ta teorija tik prisitaikymas prie partijos linijos, o kad ji nieku neparemta, tai nesunkiai aiškėja. Kaip išaiškinti tai, kad tokiam dideliam plote ir tuo pačiu metu atsirado net dvi virvelinės keramikos ir karo kirvių kultūros? Juk etninės ūkininkų grupės turėjo savas atskiras kultūras, o be didesnių sukrėtimų kultūros gali tik tobulėti arba pamažu nykti, bet staiga pasikeisti negali.

Nomadai, kariaudami su kaimynais, paprastai žudo tik tiek, kiek reikia nugalėti priešui, o nugalėtuosius imasi tvarkytis taip, kaip tvarko savo bandas — pavergia ir naudojasi pavergtųjų darbo vaisiais. Atrodo, tų pačių papročių laikėsi ir karo kirvio žmonės. Netrukus jie iškilo kaip aukštesnysis visuomenės luomas, tik nesilaikė kaip uždara kasta, o pradėjo laisvai maišytis su vietiniais ūkininkais, kaip žmonėmis, taip ir jų kultūromis. Pradėjo skilti į atskiras šakas, pradėjo kurtis naujos sudėtingos kultūros, pradėjo kristalizuotis būsimosios tautų grupės ir pačios Europos tautos.

Tarp anksčiau minėtųjų grupių baltų protėviai su pietinės Švedijos ir rytinės Danijos karo kirvio žmonėmis priskiriami į laivelinių kirvių grupes. Visose trijose Baltijos pakrantėse užtinkami vienodos gamybos dviašmeniai kirviai su pastorėjusiu viduriu ir kotui skyle, primenantieji mažą laivelį. Prof. Seignobas teigimas, kad lietuvių papročiai ir tautinis charakteris artimesni Skandinavų tautoms nei slavams, gal daugiau pagrįstas nei iš pirmo žvilgsnio atrodo, bet kaip tai išaiškinti —paliksime mūsų ir Skandinavų archeologams ištirti. Toks tyrimas bus galimas tik tuomet, kai lietuvių tauta bus laisva, o kol bus rusų pavergta, nelaukim nei objektyvių tyrinėjimų, nei sprendimų.

Atvykus indoeuropiečiams, arba karo kirvio žmonėms, baltų vakarinėse ir pietinėse srityse vietoj piltuvėlinės keramikos netrukus pasirodė vadinamoji rutulinių ar ba globinių amforų keramika, bet ir amforų amžius buvo trumpas — tuojaù pradėjo vystytis įvairi baltų keramika, nors dar puošiama virvelės įspaudimu.

Anais senais laikais tautų mūsiške prasme nebuvo. Visuomeninį vienetą sudarė gentis, ir genties narių ištikimybė priklausė tik genčiai. Savo ruožtu artimiausios gentys, artimos savo kalba, tikyba, papročiais, saugumo sumetimais sudarydavo genčių grupes. Senojo Įstatymo Pradžios Knygoj klasiškai pavaizduota, kaip Jobo-Izraelio 12 sūnų Egipte išaugo į dvylika Izraelio genčių, kurios vėliau sudarė Izraelio tautą. Tik Izraelio gentys buvo labai uždaros, o pagonių gentys maišėsi daug laisviau. Mūsuose išliko paprotys, kai ateina pirmą kartą svečias, juokais liepia bučiuoti pečių. Anksčiau toks pasiūlymas reiškė pakvietimą į savo gentį, o pabučiavimas židinio reiškė įstojimą į naują gentį.

Pajudėjimas iš atvirų stepių į miškingą Europą buvo didelis ir drąsus tų žmonių užsimojimas. Neabejotinai tokiam žygiui jungėsi artimiausios, patikimiausios gentys. Baltų protėviai ir sudarė tokių genčių junginį.

Logiškai galvojant, sunku patikėti, kad baltų protėviai tik nuotykių ieškodami iš šiltų pietų kraštų atkeliavo į miškų ir pelkių kraštą, kur vasara trumpa, o žiema ilga ir šalta. Juos čia turėjo atstumti, greičiausia, ne be kovų, naujos ir kas kartą vis karingesnės naujakurių bangos. Tik kai tos gentys atsirėmė į Baltijos jūrą ir nelinko kur toliau trauktis, tuomet stojo žūtbūtinėn kovon ginti savo apgyventųjų plotų. Šių kovų pasėkoj atsirado apie baltų gyventuosius plotus vadinamieji „neperžengiamieji miškai".

Tais laikais nebuvo valstybių su atžymėtom sienom. Genties sienos baigėsi ten, kur baigėsi jos pakraštinių narių dirbamieji laukai. Kaimynui užpuolus, savaime suprantama, pirmiausiai nukentėdavo tie, kurie gyveno pakrašty, arčiau prie kaimyno. Po tokio puolimo išlikę žmonės pasitraukdavo į saugesnę vietą, į krašto gilumą. Neabejotinai būdavo ruošiami puolimai atsikeršyti. Išlikę gyvi priešo pakraštiniai gyventojai taip pat pasitraukdavo į krašto gilumą. Tuo būdu tarp dviejų priešingų visuomeninių grupių susidarydavo niekieno žemė. Juo ilgiau kovos tęsėsi, juo tokios sienos platėjo ir darėsi labiau laukinės. Dideli neperžengiami miškai tarp dviejų visuomenių yra liudininkai ilgų kovų, o ne ramaus gyvenimo. Kryžiuočių laikais dabartinėj Suvalkijoj ir daly Prūsijos taipgi buvo neperžengiamų miškų dėl tų pačių priežasčių, kaip senaisiais laikais tarp baltų ir jų rytinių ir pietinių kaimynų, bet tie miškai nekliudė vokiečiams žygiuoti į Lietuvą, o lietuviams į Prūsus. Ne miškai mūsų protėvius saugojo nuo svetimųjų įsibrovimo, o karo kirvis jų stipriose rankose.

Slavams, o ypač dabar rusams naudojant praeitį propagandai, vis dėlto mums reikia gerai žinoti, kokie buvo mūsų senelių santykiai su veidmainingais pietų ir rytų kaimynais. Dar tuomet, kai nebuvo nei baltų, nei slavų, o visi buvo tik ateiviai naujakuriai, mūsų protėviai jau buvo pradėję kovoti su būsimaisiais slavais. Tos kovos nepaliaujamai tęsėsi ir tęsiasi. Tik anais laikais kovų priežastis buvo noras pasiplėšti ir vergų pasigaudyti, o dabar — teritoriją užgrobti ir visiškai pavergti.

Kaip ir kitur Europoj, taip ir Pabaltijy atėję indoeuropiečiai pavergė ūkininkus, o vėliau su jais susiliejo ir sukūrė naują, savitą kultūrą, naujas visuomenines grupes. Bet Pabaltijyje tas maišymasis prasidėjo ir pasibaigė, o tuo tarpu likusioj Europos daly tuo tik prasidėjo.

Negausios suomių - ugrių padermės medžiotojai, nesusijusios su žeme, galėjo iš dalies pasitraukti, bet dalis ir jų liko ir pradėjo sėslų gyvenimą.

Šios trys skirtingos grupės — suomiai - ugriai medžiotojai, nordai ūkininkai, ateiviai indoeuropiečiai nomadai — ir sudarė mūsų tautos pradmenis.

Atvykusiems nomadams naujoj tėvynėj gyvenimas turėjo būti nelengvas. Iš gyvulio šonkaulio pasidarytu piautuvu per trumpą vasarą nedaug prisišienausi. Jie turėjo imtis žemdirbystės ir pasidaryti sėsliais ūkininkais, bet su akmens, kaulo ir medžio padargais ir ūkininkavimas negalėjo būti labai sėkmingas. Dalį maisto turėjo papildyti medžiokle. Bet tikrovė yra ta, kad jie nugalėjo visas kliūtis, prisitaikė prie naujų, svetimų ir nepalankių sąlygų. Tai rodo, kad mūsų protėviai buvo ryžtingi, sumanūs ir darbštūs žmonės. Mes pagrįstai galime jais didžiuotis.

LAISVĖS ŽIEDAI

PRIEŠAS IR DRAUGAS

E. KISJOKAI

Slinko valandos ir dienos. Rusų kareiviai baisiai nustebo, kai sužinojo, kad vengrai nenustos kovoję už krašto laisvę ir nepasiduos. Jie įsivaizdavo, kad gerai paruoštas įsiveržimas, kai moderniais ginklais aprūpinta divizija ėjo viena po kitos, vengrams bus pakankamas pagrindas tuoj padėti ginklus. Bet vengrai nė negalvojo pasiduoti. Kova tęsėsi su dar didesniu atkaklumu ir desperacija.

Kai prasidėjo revoliucija, buvo tokių dienų, kad rusų kariuomenės daliniai neturėjo maisto. Jie būtų tada atidavę savo ginklus, net ir tankus, už gabalėlį duonos. O vėliau, kai jiems pakankamai pristatė maisto, buvo tokių kareivių, kurie nešovė į vengrus, net padėjo jiems.

Sostinės gyventojai ilgose eilėse laukė prie kepyklų, kad gautų kiek nors duonos. Dauguma buvo seneliai, išvargę ir drebą. Kovos laukui jie jau netiko. Jie vilkėjo sudriskusiais rūbais ir avėjo iš audinių ar odos atlaikų pasiūtais batais. Vyrai kepures buvo užsimaukę ant akių, o senesnės moterys galvas apsirišusios skarelėmis. Ten buvo ir vaikų: mažų, sulysusių, alkanų ir suvargusių. Daug buvo sužeistų: vieno ranka raiščiu parišta, kito galva aprišta... Jie visi stovėjo ten, o valandos, net ir ketvirtys, slinko labai lėtai. Žmonės vos tik stūmėsi priekin. Kepyklos neturėjo pakankamai duonos ir dėl to svėrė labai mažais daviniais.

Sovietų karinis sunkvežimis sustojo prie šaligatvio. Iš jo iššoko karininkas ir priėjo arčiau eilės.

— Ar kas nors kalba rusiškai?

Vienas mokinys pakėlė ranką. Berniukas buvo iš aukštesniosios mokyklos, bet jis negalėjo prisijungti prie kovojančių draugų, nes rusai buvo užėmę tą vietą, kuri skyrė juos.

— Žiūrėk čia, — pasakė karininkas ir paėmė kampą švarko. Jis galvojo, kad berniukas išsigąs ir pabėgs. Rusas pasilenkė į vengrų berniuką ir žiūrėjo į jį malonia veido išraiška.

— Išversk šiems žmonėms: jums nėra reikalo stovėti čia eilėje tokiam šaltam ore. Jūs matote: ten mano sunkvežimis yra pilnas duonos. Jums duonos atvežiau. Einame ten, ir duonos jūs gausit pakankamai.

Berniukas išvertė visa, ką rusas jam sakė, ir parodė, kur yra duonos.

— Rusų duona? — paklausė senelis, kuris buvo susisukęs sulopytu užklotu, nes neturėjo palto. — Ką rusai galvoja apie mus? Mes nė vieno tos duonos kąsnio negalėtumėm nuryti.

— Geriau eikit lauk iš mūsų krašto, — rėkė senutė, kuri stovėjo prieky, — tada visiems bus užtektinai duonos.

— Kas kvietė juos čia? Tuos žmogžudžius! Kodėl jie dar čia?

— Gero pasikvietė juos. Didžiausias išdavikas!..

— Maskvos simpatikas!..

— Pasakyk rusui, kad mes nenorime jo duonos. Jis žino, ką su ta duona gali padaryti. Tegul pasiima ir sunkvežimį.

Berniukas tas pastabas vertė bemaž pažodžiui, nors protarpiais jis turėjo ieškoti reikiamo žodžio. Rusas kantriai klausėsi ir laukė. Jis pradžioj nesuprato, ką berniukas norėjo pasakyti. Bet kada visas pastabas suprato, jo veidas paniuro. Jis žiūrėjo į ilgą eilę, į drebančius ir dantimis kalenančius žmones, į sulysusius ir menkus žmonių pavidalus: jų sunykusius veidus, prastus apsirengimus. Jis matė apgailėtinus, paprastus, alkanus proletariato narius. Ir staiga kažkas, kuo jis buvo įsitikinęs, pradėjo svyruoti. Kodėl rusų kariuomenė turi sutriuškinti šiuos žmones?

— Pasakyk jiems, kad mes neturime jokio pagrindo nekęsti vengrų. Sakyk, kad aš noriu padėti jiems. Ar tu supranti? Padėti jiems...

Berniukas ir negalvojo versti tų žodžių. Jis abejingai žiūrėjo į popiergalių primėtytą šaligatvį ir tylėjo, kaip nebylys. Žiūrėjo ir tylėjo.

— Ar tu girdi, mano sūnau? Išversk jiems, ką aš sakau. Pasakyk jiems, kad aš myliu vengrus. Aš myliu kiekvieną vengrą.

— Rusas sako, kad jis myli mus, — pasakė berniukas ir nusispiovė į šaligatvį.

Buvo tyla. Niekas nepajudėjo, net nepažiūrėjo į ruso pusę, kuris užsispyręs ir beviltiškai ilgai laukė. Pagaliau rusas įsitikino, kad nėra jokios prasmės ilgiau laukti, šoko į sunkvežimį ir nuvažiavo. Kartu nusivežė ir duoną.

Maždaug už ketvirčio valandos atvažiavo amerikoniškas automobilis, papuoštas bruoželiais ir žvaigždutėmis išmarginta vėliavėle, ir sustojo šalia ilgos žmonių eilės. Iš automobilio išlipo ponas ir pradėjo žmones fotografuoti. O minia, atpažinusi jį amerikoną esant, linksmai pasveikino valio.

— Žiūrėk, amerikonas. Jie yra mūsų draugai. Jie padės mums išvyti rusus iš mūsų krašto...

Vertė J. Girdys

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ, SIBIRĄ IR KITUS KRAŠTUS

Sąžiningiausias, patikimas ir garantuotas patarnavimas, aukščiausios rūšies prekės už žemiausią kainą.

BALTIC STORES LTD.
(Z. JURAS)

421, HACKNEY RD., LONDON, E.2. ENGLAND.
Tel. SHO 8734.

Seniausia Anglijoje lietuviška bendrovė.
MEDŽIAGOS, AVALYNĖ, VAISTAI, MAISTAS.
Akordeonai, siuvamosios mašinos, rašomosios mašinėlės, motociklams ir dviračiams dalys, įvairios lempos, sporto įrankiai ir visa kita.
Geriausios atsiskaitymo sąlygos.
Kiekvienam siuntiniui asmeniška priežiūra!
NAUJI 1960 m. kainoraščiai ir įvairios informacijos pareikalavus teikiama visiems nemokamai.
Pasiunčiame ir pačių klientų supirktąsias prekes.

KIEKVIENO SIUNTINIO PRISTATYMAS GARANTUOTAS

TAURAS

(A. Briedis)

88, GOLDSMITH AVE.,
LONDON, W.3.

Tel. ACO 9471

Receptai pagal naują reikalavimą vaistams siųsti turi būti parašyti ant oficialiai vartojamojo receptams popierio, turėti gydytojo parašą, antspaudą, išskaitomai užrašytus vaistų vardus, kiekį, ir „FOR RECEIPT IN LICENCED PARCELS FROM ABROAD". Kitoki receptai gauti iš Lietuvos negalioja.

Pats laikas, kas galvoja siųsti šventines ar žiemines dovanas savo artimiesiems, tai padaryti. Ta proga TAURAS siūlo jums ne maža kiekį pigių medžiagų siuntinių. Siuntinys 16½ jardo, vilnonių ar pusvilnonių medžiagų, su visais mokesčiais kainuoja nuo 12.5.0 iki 15.5.0. Tie siuntiniai verti kiekvieno peno, mokamo už juos.

Nupigintos kainos ir geroms tiek paltų, kostiumų bei suknelių medžiagoms. Afgaline, gaberdine, boston, pinhead, double plain, barathea ir kitų rūšių medžiagos kainuoja nuo mutu nuo 19 šil. suknelėms. 25 šil. kostiumams. Ir paltams, kaip Melton, Velour, Kasmere ir Crombie nuo 1.1.9 iki 4.14.0.

Hohner akordeonai, pvz., VERDI IIIM — 87.10.0. Rašomosios „Olympia" mašinėlės SM/4 su lietuvišku alfabetu 37.0.0, plius muitas ir pasiuntimas.

Sumažintos kainos avalynei. Mažiau pasiturintiems duodama dar speciali nuolaida. Siunčiame išsimokėjimui. Jūsų pačių sudarytieji siuntiniai persiunčiami už 1.0.0.

Rašykite ir prašykite pavyzdžių ir kainoraščių. Greitas ir tikslus patarnavimas. Garantuotas pristatymas.

Europos Lietuvių Kronika

GELBĖKITE NUO BIUROKRATIZMO!

Su spalio mėnesiu baigiasi Lietuvių Namų Akc. B-vės finansiniai metai.

O Bendrovė turi dar nemaža asmenų, kurie jai skolingi už „Europos Lietuvį" ir Nidos Knygų Klubo leidinius.

Baigiantis finansiniams metams, tenka sudarinėti tokių skolininkų sąrašus, paskui perkeldinėti juos į kitus metus. Šito nereikalingo biurokratizmo ir laiko gaišinimo galima būtų išvengti, jei skolininkai atsilygintų iki spalio mėn. galo.

Taigi būkite geri, kas skolingi, ir atsilyginkite.

VENGRŲ LITERATŪROS VAKARAS LIETUVIŲ NAMUOSE

PEN Klubo egzilų centras spalio 20 d., ketvirtadienį, 8 val. vakare, Lietuvių Namuose (1 Ladbroke Gardens) ruošia literatūros vakarą George Faludy penkiasdešimt metų sukakčiai paminėti.

Apie George Faludy, apie jo poeziją ir prozą kalbės George Mikes ir Paul Tabori, o artistai angliškai skaitys jo darbus.

MŪSŲ RĖMĖJAI

Apsimokėdami už laikraštį ar knygas, priedo yra pridėję: J. Paltarokas 0.50 dol., M. Narbutas 14 šil., J. Kiaunė 9 šil., J. Bliznikas 4 šil., A. Keturvaitis 2.6 šil.

MADRIDO RADIJO LIETUVIŠKŲ VALANDĖLIŲ PAKEISTAS LAIKAS

Tautinis Ispanijos Radijas lietuviškai kasdien būna nuo 21 val. 30 min. iki 21 val. 45 minučių Lietuvos laiku, arba: nuo 19.30 iki 19.45 Vidurio Europos laiku. 25 ir 42 metrų bangomis.

Kiekviena programa kartojama kitos dienos rytą 8.30 val. iki 8.45 val. Lietuvos laiku, arba 6.30 val. iki 6.45 val. Vidurio Europos laiku tomis pačiomis bangomis.

LONDONAS

DBLS CENTRO ŽINIOS

Spalio 8 d. Londono Lietuvių Moterų „Dainavos" Sambūris surengė Lietuvių Namuose Rudens Balių. Į šį parengimą atsilankė Ministeris Balutis, ponai Bačiūnai iš Amerikos, ir pasiuntinybės Patarėjas V. Balickas. Į šį balių iš viso atsilankė apie 100 svečių.

* * *

Spalio 5 d. įvyko DBLS ir Lietuvių Namų B-vės Valdybų posėdis. Svarstyti šitokie reikalai:

1. Valdybos nariai painformuoti apie einančias derybas dėl paskolos. Šios paskolos užtraukimo reikalas yra advokatų rankose.

2. Nutarta kaip galima anksčiau finansiniams metams pasibaigus kviesti oficialiuosius B-vės revizorius padaryti B-vės metinės revizijos. Taip pat pritarta iškeltai minčiai, kad DBLS Revizijos Komisijai ir Tarybai būtų sudarytos galimybės patikrinti B-vės atskaitomybę ir veiklą.

3. Svarstyti ir kiti B-vės einamieji reikalai. B-vė dar turi teisę parduoti akcijų už 3500 svarų. Sėkmingas šių akcijų platinimas šiuo metu, užtraukiant brangią 13.500 svarų paskolą, galėtų žymiai palengvinti B-vės finansinę padėtį. Asmenys, negalintieji prisidėti prie toliau tęsiamojo paskolų vajaus, kviečiami padėti B-vei nupirkdami akcijų. Apsvarstyti ir atskaitomybės pagerinimo klausimai, patobulinant NKK ir „EL" kartotekas ir paruošiant kvitų knygeles su B-vės antspaudu sekantiems finansiniams metams.

4. DBLS ir LNB-vės Suvažiavimas. Provizoriškai numatyta suvažiavimą šaukti sausio mėn. Tikimasi, kad iki to laiko B-vės revizija bus padaryta ir pranešimai galės būti išsiųsti per 21d. prieš suvažiavimą.

K. BAUBLYS STUDIJUOS FIZIKĄ - MATEMATIKĄ

Kastytis Baublys, inž. R. Baublio sūnus, priimtas į Southamptono universitetą. Studijuos fiziką-matematiką.

Apsigyveno pas M. J. Gutauskus.

LONDONO LIETUVIŲ BAŽNYČIOS BAZARAS

Kiekvienais metais parapijos bazaras būna paskutinį spalio mėn. savaitgalį. Šiais metais jis bus spalio 29-30 d.d.

Parapijos Komitetas nori kreiptis į visus savo parapijiečius Londone ir kolonijose, kurios priklauso mūsų bažnyčiai, kad prisidėtų prie bazaro daiktinėmis aukomis. Tie daiktai bus bazaro metu parduodami arba išleidžiami loterijoj (galima aukoti ir pinigais).

Bazaro pelnas skiriamas bažnyčiai išlaikyti, o jos išlaikymas, remontai, šviesa, mokesčiai ir visa kita nemaža šiais laikais kainuoja, o išlaikyti, aišku, reikia. Tad kiekvieno lietuvio - kataliko pareiga: savo bažnyčią išlaikyti padėk! Ji dar juk ir vienintelė Europoje.

Aukas siųsti: Parapijos bazaras, 21, The Oval, Hackney Road, London E.2.

Parapijos Komitetas

NOTTINGHAMAS

TAUTOS ŠVENTĖ NOTTINGHAME

Rugsėjo 24 d. Nottinghamo lietuviai susirinko gerai pažįstamoje salėje ir pirmiausia, dalyvaujant DBLS Centro Valdybos atstovui A. Pranskūnui ir Dr. S. Kuzminskui, šeimyniškai aptarė einamuosius rūpesčius. Gaila, kad tame pasitarime nedalyvavo daugiau žmonių.

Po trumpos pertraukos sk. pirm. K. Bivainis atidarė minėjimą, prabildamas į visus gausėjančių tautiečių eiles ir jam įprastu nuoširdumu ir jautrumu iškeldamas mūsų meilę ir prisirišimą pavergtai Lietuvai.

Paskaitą skaitė M. Mašalaitis. Prelegentas, gerai žinomas retu apsiskaitymu ir kruopštumu, ir šį kartą parodė savo erudiciją, gražiai narpliodamas mūsų tautos praeitį. Nors jo pateiktoji medžiaga buvo istoriškai kultūrinė, tačiau, giliu pergyvenimu perteikta, buvo sušildyta tėvynę mylinčios širdies jausmu ir dėl to artima ir miela.

Po paskaitos susirinkusius pasveikino C. Valdybos atstovas A. Pranskūnas, pažerdamas patriotinių ir praktiškų minčių.

Meninėje dalyje pirmiausia pasirodė nottinghamiečių pasididžiavimas — veiklus ir gyvas atžalynas. Strumskių parengti, su tartinai dainuodami „Našlaitę", ritmingais plastiniais judesiais atkūrė dominuojantį mūsų tautosako motyvą — našlaičių vargus. Tai buvo tarsi dabartinio mūsų gyvenimo simbolis. Vėliau gūvus jaunimėlis grakščiai pašoko tautinį šokį „Kalvelį", pritariant akordeonu K. Venckui. Neatsilikonė suaugusieji, kuriuos šioje programoje atstovavo vyrai. Pirmiausia kvartetu, paskui didesniu būriu harmoningai padainavo dvi dainas, kurias kruopščiai parengė A. Maldutis. Visų veidai švytėjo, nes ne be prasmės sakoma, kad daina yra lietuvių gyvenimo nuolatinis palydovas. Pabaigoje Kz. Venckus akordeonu sugrojo popouri, įpindamas eilę lietuviškų melodijų.

Minėjimą padėkos kalba užbaigė K. Deveikis.

Minėjimas sutraukė gražų būrį lietuvių, kurių buvo ir iš toliau — Coventry, Mansfieldo ir k. Traukdami loterijos bilietus ir vaišindamiesi alučiu, kas norėjo, galėjo smagiai pašokti.

Gerai, kad vyresnieji, tėvams bendradarbiaujant, aktyviai įjungia mūsų jaunimėlį į minėjimų ir švenčių programą. Tiktai pageidautina, kad tas jaunimėlis būtų pratinamas ir rimtosios programos metu dalyvauti kartu su suaugusiais, klausantis dėstomų minčių. Tada būtų išvengiama nereikalingo erzelio už kulisų ir palengvinama ir paskaitininkui ir klausytojams.

Nottinghamo lietuviai turi kuo didžiuotis: lietuviška dvasia čia itin gyva ir aktyvi.

J. Ks

PAIEŠKOJIMAI

NAVICKAS Albertas, gimęs 1902 m. Kretingos apskrityje, Platelių valsč., Natinių kaime, pats ar žinantieji apie jį prašom rašyti „Europos Lietuvio" Administracijai.

KRAUČIŪNAS Juozas, pats ar žinantieji apie jį, prašom rašyti „Europos Lietuvio" Administracijai.

VOKIETIJA

RUGSĖJO 8 GAUTINGE

Rugsėjo 8 švęsta Gautingo sanatorijoje tą pačią rugsėjo 8 d. Minėta kaip tautinė ir Šv. Marijos Mergelės gimimo šventė.

Pagal mūsų turimąsias sąlygas minėta tik pamaldomis sanatorijos koplyčioje. Pamaldos prasidėjo 10 val., į kurias atsilankė visi besigydantieji sanatorijoje galintieji vaikščioti lietuviai. Mišias laikė atvykęs iš Miuncheno kun. Dr. J. Aviža ir pasakė šventei pritaikytą patriotinių minčių pamokslą.

Rugsėjo Aštuntoji yra viena didžiausių mūsų tautos švenčių. Kiekvieną lietuvį ji nukelia į aną didingą Lietuvos praeitį. Ji primena mums pasaulinio garso Lietuvos galybę ir gerovės klestėjimo laikus. Didžiausios galybės ir garso pasiekta Vytauto Didžiojo laikais. Nebeturėta jokių rimtų priešų, o dabartiniai tada tebuvo tik silpnučiai mūsų kaimynai. Jei ne staigi Vytauto mirtis, kuri nutraukė siektuosius įgyvendinti planus, šiandien skaičiuotume ne 3 milijonus, bet mažiausia 10 kartų daugiau lietuvių. Nei tos tremties ir didžiųjų aukų būtume patyrę, nei Lietuvos okupacijų.

Iš istorijos žinome, kad tik nedidelis tautų skaičius yra pasiekęs tokios galybės ir garso, kaip Lietuva. Mums ši šventė yra ypač brangi ir minėtina.

D-vis

HAMBURGAS

Nauja BALFo siunta ateina iš Amerikos miltais. Kas dar neatsiėmė skirtojo davinio, tas tegul paskuba atsiimti, nes kitaip Šalpos Komisija turės tą davinį atiduoti kitiems vargšams.

Paskaitos nekatalikams jaunavedžiams Hamburge turėjo nepaprastą pasisekimą. Daugelio pageidavimu Tėv. Vorspel pakartojo vieną jų rugsėjo 26 d. ir spalio 3 d.

Lietuvė gyd. Dr. Lucija Pašaitienė atidarė savo kabinetą Hamburg 20, Neumuenstersche Strasse 1/II.

Lietuviškos pamaldos laikomos Hamburgo mieste kiekvieną antrąjį mėnesio sekmadienį — Hamburg - Altona, an der Reitbahn 4, St. Marien-Kirche, 12 val.

Vargo mokykla mūsų vaikams jau veikia. Pamokos kiekvieną ketvirtadienį Haus der Begegnung patalpose nuo 17 iki 19 val. Adresas: Hamburg 39, Agnes Strasse 44. Pasiekiama tramvajumi Nr. 9 ir U-Bahn.

Gerų lietuviškų knygų galima užsisakyti už labai pigią kainą: Tėv. Alfonsas Bernatonis, (16) Dieburg/Hessen, Minnefeld 34.

Rožančių, lietuviškų maldaknygių ir medalikėlių gali gauti kievienas lietuvis nemokamai pas savo kapelioną, šiuo atveju pas kun. V. Šarką, Hamburg-Altona, Langenfelderstr. 113. Tel. 43 52 85.

TAUPOMOSIOS KASOS

(E) Lietuvos taupomųjų kasų valdybos viršininkas S. Mičiukonis „Tiesos" 193 nr. rašo, kad Lietuvoje 1960 metų sausio 1 d. taupomosiose kasose buvo 297.892 indėlininkai. Palyginus su 1955 metais, indėlininkų skaičius padidėjo 169.910 žmonių. Mičiukonis rašo: „Šitiems tūkstančiams Lietuvos piliečių santaupos tikrai nepražus".

Jis rašo, kad šiuo metu plečiamas taupomųjų kasų tinklas, jog visi, ypač kaimo gyventojai, galėtų lengvai pasiekti taupomąsias kasas. Dabartiniu metu Lietuvoje veikia 829 taupomosios kasos. Iki metų pabaigos bus įsteigtos dar 64 taup. kasos.

KNYGOS „KRISTAUS GYVENIMAS" VAJUS

Ši knyga yra parašyta italo Prof. Dr. Giuseppe Riccioti italų kalba ir iki šiol išversta jau į daugelį kalbų ir turi geriausią pasisekimą.

Kun. P. Dauknys, MIC, būdamas Londone, išvertė ją į lietuvių kalbą. Tai yra didžiulė knyga apie 800 puslapių. Ją išleisti yra didelis darbas ir užsimojimas. Spaudos darbą atlikti imasi Lietuvių Namų Bendrovės Nidos spaustuvė. Numatoma pradėti spausdinti ateinančių metų pradžioje.

Londono lietuvių bažnyčios parapijinis komitetas kun. P. Dauknio išleistuvių proga paskelbė knygai išleisti vajų, kuris padėtų vertėjui įgyvendinti šį didžiulį ir gražų užsimojimą — duoti lietuviams savo kalba šią labai vertingą knygą.

Šios knygos vajus yra toks: kas knygą užsisako, pasižadėdamas už ją sumokėti du svarus, arba sumoka dabar, arba dalimis, kol knyga išeis iš spaudos, bus laikomas garbės prenumeratorium. Garbės prenumeratoriai knygą gaus numeruotą, kiekvienas su jam įrašyta pavarde.

Kas knygą užsisako, pasižadėdamas už ją mokėti daugiau negu du svarus, bus laikomas garbės leidėju, ir jo, kaip garbės leidėjo, pavardė bus įrašyta knygoje išspausdintame sąraše.

Užsakymus ir pinigus siųsti: Rev. A. Kazlauskas, 21, The Oval, Hackney Road, London, E.2.

Būtinai pažymėti, kad pinigai siunčiami knygos vajui.

Komitetas artimiausiu laiku išsiuntinės visoms Anglijos kolonijoms užsisakymo lapus, o šia proga kviečia visus lietuvius prisidėti prie šio kilnaus darbo užsisakant šią knygą.

Iki šiol pasižadėjo būti garbės leidėjai R. Baublys su šeima 10 sv., plk. T. Vidugiris 5 sv., Janina ir Danielius Narbutai 5 sv., Z. Juras 5 sv., S. Blotnys 5 sv., J. Bakaitis, S. Tadaravičius, Jonas Grupiljonas, plk. V. Strimas po 3 sv.

Be to, jau yra nemaža ir garbės prenumeratorių.

S. Kasparas
Komiteto pirmininkas

KRAUTUVININKŲ NESĄŽININGUMAS

(E) Labai dažnai sovietinėje spaudoje rašoma apie krautuvių tarnautojų nesąžiningumą. „Tiesos" 209 nr. šiai temai paskirta nemaža vietos. Rašoma apie šiuo opiu klausimu įvykusį pasitarimą „Tiesos" redakcijoje. Pasitarime dalyvavo tarp kitų LTSR Aukščiausio teismo pirmininkas A. Likas, Finansų ministeris P. Sikorskis, Respublikos prokuroras V. Galinaitis, LLKJS ck pirmasis sekretorius A. Česnavičius ir kt. Per pasitarimą buvo pabrėžta, kad reikia griebtis griežtesnių priemonių kovoje su nesąžiningumu, sukčiavimu bei grobstymu valstybinio krautuvių turto. Atrodo, kad kokių nors konkrečių priemonių kovoje su sukčiavimu taip ir nerasta. „Tiesos" redakcija kviečia skaitytojus bei visokių komunistinių partijų atstovus pasisakyti šiuo klausimu.

„Tiesa" patiekia keletą sukčiavimo bei vaginėjimo pavyzdžių; kartu pažymima, kad į visa tai žiūrima pro pirštus.

Apdovanoti Kauno hidroelektrinės prie Nemuno statytojai

(E) TSRS AT-bos Prezidiumo įsaku Kauno HES statybininkai ir montuotojai apdovanoti ordinais ir medaliais: Lenino ordinu apdovanoti 5 statybininkai, Darbo raudonosios vėliavos ordinu — 15, Garbės ženklo ordinu — 20, medaliu Už darbo šaunumą — 30 ir medaliu Už pasižymėjimą darbe — 30 statybininkų. (Maskva, Kremlius, 1960 m. rugp. 17 d. Pasirašė L. Brežnevas ir M. Georgadzė).

Šia proga apdovanotuosius statybininkus sveikino Lietuvos Kp ck -tas ir Lietuvos MT-ba.

Pusiau sintetiniai vilnoniai audiniai

(E) Kauno „Drobės" fabrikas sukūrė naują kostiuminę medžiagą „Aras", turinčią sintetinio pluošto priemaišą. Nežiūrint, kaip labai ji bebūtų glamžoma, ji lieka lygi. Sakoma, kad ši medžiaga būsianti dukart patvaresnė už vilnonę medžiagą.

Artimiausiu metu sintetinio pluošto priemaišą turinčias medžiagas pradės gaminti ir kitos Lietuvos tekstilės įmonės.

KINIEČIAI APIE LIETUVIŲ KREPŠININKUS

(E) Rugsėjo 13 d. į Kauną atvyko kom. Kinijos krepšininkai dvejoms rungtynėms su Politechnikos instituto moterų ir vyrų ekipomis. Ta proga, Kauno radijo studijos pakviestas, kiniečių treneris Gao-E savo kalboj pažymėjo, kad Kinijoje yra žinoma kauniečių tradicija žaisti krepšinį, kad lietuviai teisėtai yra vienais iš geriausių krepšinio žaidėjų ir kad kiniečiai laiko už garbę žaisti Kaune.

BŪTŲ REIKALINGAS PAGALBOS

J. Karpavičius (23 Varel i. Oldenburg, Sanekt. Johannesstif, Krankenhaus Marienhaus Z.7, Germany) būtų reikalingas šalpos.

NAUJAI GAUTA!

V. Ramonas — Miglotas rytas —14 šil. 8 p.
A. Maceina — Didžioji Padėjėja — 20 šil.
V. Alantas — Tarp dviejų gyvenimų — 33 šil.
M. Vaitkus Keturi Ganytojai — 14 š. 8 d.
Šventas Dieve — maldaknygė — 25 šil. 8 d.
A. Gustaitis — Algis Trakys ir taksiukas Šleivys — vaikams — 14 šil. 8 d.
Alšėnas — Maži žodžiai/Dideli darbai — 11šil. ir 7 šil. 4 d.
„Žalgirio mūšis" (paveikslas) — 5 šil.
Sibire ranka parašyta maldaknygė lietuviškai, įrišta — 7 šil. 4 d., angliškai - lietuviškai — 3 šil. 9 d.
Ilgo grojimo plokštelės „Dainos iš Lietuvos" — 43 šil. 6 d. „Per Lietuvą" — 45š.

Rašyti:
DAINORA, 49, Thornton Ave, London, W.4

PRAŠOM SUSISIEKTI SU p. J. SIRUČIU, gyvenančiu 88 Sheldon Road, Sheffield 7, tel. 55104, kai jums reikalingas automobilis. Jis atstovauja HIGHFIELD MOTORS (Sheffield) LTD., 178-184 London Road, Sheffield 2, atstovus New Rootes Products. Visuomet didelis pasirinkimas naujų modelių vartotų automobilių su garantija.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470
Redakcijos ir Administracijos adresas: **1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.**
Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.
Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22šil., atskiras numeris 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 dol. metams.
Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS Valdyba ir Europos Lietuviu Bendruomenių pirmininkai.

NIDA
siūlo patarnavimą
GAL JUMS REIKALINGA
Vokams adresai,
vizitinės biznio kortelės,
pakvietimai, bilietai,
parengimų ar koncertų programos,
biznio sąskaitų blankai, arba
privatūs rašyti blankai.
Dėl tų ir visų kitokių darbų kreiptis į Nidos Spaustuvę.
NIDA PRESS,
3 Southern Row, London, W.10 Telephone: **LADbroke 1186**

BROWNEJONES LTD.
1, Norfolk Place, London, W.2
Tel: PADington 2797

LIETUVIŲ SKYRIUS
STANDARTINIAI SIUNTINIAI VYRAMS
(Į kainas įeina visi Sovietų muito ir persiuntimo mokesčiai)

SIUNTINYS „VARPIS"
Kaina — £11.0.0 Svoris — 4 lbs.
3¼ yds. medžiagos kostiumui, mėlynos, rudos ar pilkos spalvos, lygios ar neryškiai dryžuotos.
Pamušalai, sagos ir siūlai.
1 poplino marškiniai.
2 poros žieminių puskojinių.
1 komplektas apatinių — baltiniai ir ilgos kelnės.
1 kaklaraištis.
1 didelis turkiškas rankšluostis.
Prie šio galima prijungti prekių: 6 lbs. be papildomų persiuntimo mokesčių, arba 16 lbs. primokant 9 šil.

SIUNTINYS „KVIETIS"
Kaina — £22.16.9 Svoris — 13 lbs.
3¼ yds. medžiagos kostiumui, mėlynos, rudos ar pilkos spalvos, lygios ar neryškiai dryžuotos.
3 yds. storos vilnonės medžiagos paltui (dvig. pločio) tamsiai mėlynos spalvos.
2 poplino marškiniai.
3 poros žieminių puskojinių.
2 komplektai žieminių apatinių —dveji baltiniai ir dvejos ilgos kelnės.
Pamušalai, sagos ir siūlai, kostiumui ir paltui.
1 kaklaraištis.
1 storas megztinis su ilgomis rankovėmis.
Prie šio galima prijungti: 7 lbs. prekių be papildomų persiuntimo mokesčių.

SIUNTINYS „VIKIS"
Kaina — £24.16.3 Svoris — 16½ lbs.
3 yds. vilnonės medžiagos paltui, tamsiai mėlynos spalvos.
Pamušalai, sagos ir siūlai.
1 darbinis kostiumas — kelnės ir švarkas, tamsiai mėlynos spalvos.
2 darbiniai marškiniai.
3 poros vilnonių puskojinių.
1 komplektas žieminių apatinių — kelnės ir baltiniai.
1 pora darbinių pusbačių, dvigubais odiniais padais ir kulnimis.
2 dideli turkiški rankšluosčiai.
Prie šio galima prijungti 3½ lbs. prekių be papildomų persiuntimo mokesčių.

PASINAUDOKITE MŪSŲ SĄŽININGU IR SKUBIU PATARNAVIMU. REIKALAUKITE NAUJŲ PREKIŲ KAIN ORAŠČIŲ.